

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

**Факультет міжнародної економіки і менеджменту
Кафедра міжнародної торгівлі і маркетингу**

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 05 Соціальні та поведінкові науки
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 051 Економіка**

Форма навчання: Заочна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему Криптовалютний сегмент глобального фінансового ринку
(назва теми)

Здобувача(ки) Баранової Уляни Валеріївни
(ПІБ, підпис)

Науковий(ва) керівник(ця): Доцент кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу, кандидат економічних наук Іринчина Інна Борисівна _____
(науковий ступінь, учене звання, ПІБ)

(підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією
з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувачка кафедри: д-р екон.наук, професорка Циганкова Т.М.

(підпис)

Київ 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра міжнародної торгівлі і маркетингу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
спеціальність
галузь знань

МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ І МАРКЕТИНГ
051 Економіка
05 Соціальні та поведінкові науки

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант) освітньо-
професійної програми

Ярослава СТОЛЯРЧУК

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Тетяна ЦИГАНКОВА

2024 р.

2024 р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти Барановій Уляні Валеріївні
(прізвище, ім'я, по батькові)

Заочної форми навчання

очної (денної), заочної, дистанційної

на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи

на тему «Криптовалютний сегмент в глобального фінансового ринку»

Тему затверджено наказом ректора Університету від "07" грудня 2023 р. № 2233-ст

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах вторинних джерел
наукової та статистичної інформації

План кваліфікаційної бакалаврської роботи

Розділ 1	ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ КРИПТОВАЛЮТНОГО СЕГМЕНТУ ГЛОБАЛЬНОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ
Розділ 2	АНАЛІЗ СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВ КРИПТОВАЛЮТНОГО СЕГМЕНТУ ГЛОБАЛЬНОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ
Об'єкт дослідження:	криптовалютний сегмент як частина глобальної фінансової системи.
Предмет дослідження:	механізми функціонування криптовалют та їх вплив на глобальний фінансовий ринок
Мета кваліфікаційної магістерської роботи:	Узагальнити теоретико-прикладні доробки щодо формування та функціонування криптовалютного сегмента глобального фінансового ринку та обґрунтування напрямів його розвитку.

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1	Вивчити теоретичні основи функціонування криптовалют та їх класифікацію. Проаналізувати стан та тенденції розвитку криптовалютного ринку на міжнародному рівні Оцінити вплив криптовалют на традиційні фінансові системи та механізми регулювання.
У розділі 2	Визначити основні ризики та перспективи, пов'язані з використанням криптовалют у фінансових операціях Охарактеризувати стан та перспективи розвитку криптовалютного сегменту на фінансовому ринку України Розробити рекомендації для інвесторів та регуляторів щодо оптимізації взаємодії з криптовалютним сегментом.

**Завдання підготував
науковий керівник**

(підпис)

(Прізвище та ініціали)

« » 2024 р.

**Завдання одержав
здобувач**

(підпис)

(Прізвище та ініціали)

« » 2024 р.

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 66 сторінок, 11 таблиць, 5 рисунків, список використаних джерел з 39 найменувань, 2 додатки.

Криптовалютний сегмент в глобального фінансового ринку

Об'єктом дослідження є криптовалютний сегмент як частина глобальної фінансової системи.

Дослідження криптовалютного сегмента в контексті глобального фінансового ринку дозволить не тільки глибше зрозуміти динаміку його розвитку, але й виявити можливості та загрози, які він представляє для інвесторів, компаній та держав.

Предметом дослідження є механізми функціонування криптовалют та їх вплив на глобальний фінансовий ринок

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи є узагальнити теоретико-прикладні доробки щодо формування та функціонування криптовалютного сегмента глобального фінансового ринку та обґрунтування напрямів його розвитку.

Завданнями роботи є:

- вивчити теоретичні основи функціонування криптовалют та їх класифікацію;
- проаналізувати стан та тенденції розвитку криптовалютного ринку на міжнародному рівні;
- оцінити вплив криптовалют на традиційні фінансові системи та механізми регулювання;
- визначити основні ризики та перспективи, пов'язані з використанням криптовалют у фінансових операціях;
- охарактеризувати стан та перспективи розвитку криптовалютного сегменту на фінансовому ринку України;
- розробити рекомендації для інвесторів та регуляторів щодо оптимізації взаємодії з криптовалютним сегментом;

Практичне значення отриманих результатів є дослідження сприятимуть поглибленню теоретичних знань у сфері криптовалют, розширенню методичного арсеналу аналізу їх впливу на глобальні фінансові процеси. Практична значущість роботи полягає в розробці рекомендацій для регуляторів та учасників ринку щодо оптимізації взаємодії криптовалютного сегменту з традиційною фінансовою системою.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи 2024 р.

Рік захисту роботи 2024 р.

Ключові слова: криптовалюта, глобальний фінансовий ринок, традиційні фінансові системи, тенденції розвитку.

Відгук

на кваліфікаційну бакалаврську роботу здобувачки факультету Міжнародної економіки і менеджменту освітньо-професійної програми

«Міжнародна економіка»

Баранова Ульяна Валеріївна

на тему: «Криптовалютний сегмент глобального фінансового ринку»

1. Актуальність теми: Формування та розвиток криптовалютного сегменту є потужним фактором трансформації як глобального фінансового ринку так і Світової економічної системи загалом. Робота вкрай важлива, цінна й актуальна. Бакалаврське дипломне дослідження автора, покликано сприяти досягненню оптимального впливу децентралізованої цифрової валютної системи на економіку держави та ефективність її інтеграційних процесів у системі міжнародних економічних відносин.

2. Позитивні риси кваліфікаційної бакалаврської роботи: автором детально проаналізовано ключові параметри формування криптовалютного сегменту за еволюційними етапами та широким спектром наявних криптовалют, виявлено місце криптовалют у Глобальній економіці. Важливими є представлені авторські пропозиції стосовно практики формування національної стратегії оптимального функціонування криптовалютного сегменту на національному фінансовому ринку України задля оптимізації його присутності у межах Глобальної фінансової системи нового виміру.

3. Наявність самостійних розробок автора: Робота містить детальний огляд трендів розвитку криптовалют з акцентуванням на загрози та переваги для Світогосподарської системи. Автором представлено особисте бачення проблематики формування ефективного ринку криптовалют в Україні.

4. Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій: цінним є усвідомлення авторки, представлене у роботі, важливості криптовалют для реалізації нових можливостей платіжних систем. Представлено глибоке аналітичне дослідження проблематики правового регулювання криптовалют в Україні; зокрема, сформовано хронологію правового регламентування їх функціонування; систематизовані економічні та адміністративні методи впливу на національний ринок криптовалют тощо. Здійснено глибокий огляд світової практики регламентування криптовалютного сегменту по країнам.

5. Наявність недоліків: робота набула б більшої практичної цінності у разі спроб автора висвітлити проблематику напрямів гармонізації національних регуляторних систем стосовно питань впорядкування функціонування, масштабування та розвитку криптовалютного сегменту.

6. Загальна оцінка кваліфікаційної бакалаврської роботи та її допущення до захисту перед ЕК: бакалаврське дипломне дослідження виконано при дотриманні норм Вищої освіти та у відповідності з методичними рекомендаціями, що дозволяє рекомендувати роботу до захисту

Наукова керівниця: доцентка кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу, к.е.н.

3 червня 2024р.

Іринчина І.Б.

Зміст

ВСТУП	6
РОЗДІЛ I.....	10
ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ КРИПТОВАЛЮТНОГО СЕГМЕНТУ ГЛОБАЛЬНОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ	10
1.1 Загальна характеристика та еволюція становлення криптовалютного сегменту	10
1.2 Різноманіття криптовалют, як відображення потреб учасників ринку.....	15
1.3 Криптовалюта, як фактор реалізації нових можливостей платіжних систем.....	19
РОЗДІЛ II.....	24
АНАЛІЗ СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВ КРИПТОВАЛЮТНОГО СЕГМЕНТУ ГЛОБАЛЬНОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ	24
2.1 Глобальні тенденції розвитку криптовалюти, переваги та ризики для Світової економіки	24
2.2 Стан та перспективи розвитку криптовалютного сегменту на фінансовому ринку України	34
2.3 Світова практика функціонування криптовалют та досвід для формування національної стратегії їх функціонування в Україні	48
ВИСНОВКИ.....	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	63

ВСТУП

У сучасному світі криптовалютний сегмент займає все більш значне місце в глобальному фінансовому ринку, впливаючи на економічні процеси, інвестиційну діяльність та фінансові операції. Розвиток блокчейн-технологій та поява криптовалют створили нові можливості для здійснення безпечних, прозорих і швидких фінансових операцій на міжнародному рівні. Однак, цей новий сегмент ринку ставить перед дослідниками та регуляторами нові виклики, пов'язані з волатильністю криптовалют, потребою у їх правовому регулюванні та впливом на традиційні фінансові системи.

Актуальність теми полягає в необхідності глибокого аналізу криптовалютного сегмента як невід'ємної частини глобального фінансового ринку. Розуміння особливостей функціонування криптовалют, їх впливу на світову економіку, а також потенціалу та ризиків, які вони несуть, є ключовим для формування ефективних стратегій управління активами, інвестицій та регулювання цього нового фінансового інструменту.

Криптовалюти представляють собою новий вид електронних грошей, що набуває все більшої популярності. Навіть без офіційної легалізації в Україні, країна вже на початку 2017 року була визнана однією з лідерів світу у використанні криптовалют. За даними «CoinMarketCap», на сьогоднішній день в світі існує 699 видів криптовалют, а їх загальна ринкова капіталізація зросла на 53% з початку 2017 року, з 17,7 до 27,144 мільярдів доларів США, в той час як в січні 2016 року вона становила 6 мільярдів доларів США.

Найпопулярніші криптовалюти у світі, такі як Bitcoin, Ethereum, DASH, Monero та NEM, забезпечують 91% від загальної капіталізації. Ціна першої криптовалюти, Bitcoin, "досягла абсолютного історичного максимуму і вже наближається до позначки у 1300 доларів за 1 BTC (що перевищує ціну тройської унції золота)".

Питання функціонування криптовалют є об'єктом наукових досліджень як вітчизняних, так і зарубіжних вчених, серед яких М. Абрамович, Д. Алєн, Б.

Бернанк, А. Грінспен, Ф. Журавко, М. Єпіфанов, А. Колдовський, Дж. Потс, О. Рогач, О. Сльозко, М. Швайка, Р. Шульц та інші [див., до прикладу, 5; 6; 7]. Новизна інструменту, його багатофункціональність, технічна складність та науковий підґрунт призводять до різних визначень самого поняття "криптовалюта".

М. Абрамович розглядає криптовалюту як "цифрову валюту, емісія та облік якої базуються на асиметричному шифруванні та застосуванні різних криптографічних методів захисту, зокрема Proof-of-work, Proof-of-stake". Офіційний сайт Bitcoin, першої і найбільш популярної криптовалюти до сьогоднішнього дня, визначає криптовалюту як "інноваційну мережу платежів і новий вид грошей, що використовує P2P-технологію та функціонує без центрального контролюючого органу чи банку; обробка транзакцій і емісія здійснюються колективно, зусиллями мережі".

Дослідження щодо функціонування та розвитку "електронного золота" на ринку проводяться бізнес-аналітиками та практиками (Ю. Бондар, С. Граčov, Ф. Дубецький, Б. Карнс, Ю. Костів, М. Крупишев, Т. Макдональд, О. Момот, Б. Оболікшто, Р. Хорін, М. Чобанян, К. Ярмоленко, М. Ярова та інші). Поширенню криптовалют в Україні сприяє організація "BitcoinFoundationUkraine", засновником якої є М. Чобанян, що ініціював запуск першої української Bitcoin-біржі.

Актуальність криптовалютного сегменту у функціонуванні глобального фінансового ринку спонукає до продовження науково-практичних досліджень, що і обумовило вибір нами теми дипломної роботи та сприяло формулюванню мети та завдань дослідження.

Метою дослідження є узагальнити теоретико-прикладні доробки щодо формування та функціонування криптовалютного сегмента глобального фінансового ринку та обґрунтування напрямів його розвитку.

Завдання дослідження: 6

1. Вивчити теоретичні основи функціонування криптовалют та їх класифікацію.

2. Проаналізувати стан та тенденції розвитку криптовалютного ринку на міжнародному рівні.
3. Оцінити вплив криптовалют на традиційні фінансові системи та механізми регулювання.
4. Визначити основні ризики та перспективи, пов'язані з використанням криптовалют у фінансових операціях.
5. Охарактеризувати стан та перспективи розвитку криптовалютного сегменту на фінансовому ринку України.
6. Розробити рекомендації для інвесторів та регуляторів щодо оптимізації взаємодії з криптовалютним сегментом.

Предметом дослідження є механізми функціонування криптовалют та їх вплив на глобальний фінансовий ринок.

Об'єктом дослідження є криптовалютний сегмент як частина глобальної фінансової системи.

Дослідження криптовалютного сегмента в контексті глобального фінансового ринку дозволить не тільки глибше зрозуміти динаміку його розвитку, але й виявити можливості та загрози, які він представляє для інвесторів, компаній та держав.

В останні роки криптовалютний сегмент набув значного розповсюдження та впливу у світовій економіці, ставши невід'ємною частиною глобального фінансового ринку. Це дослідження має на меті аналізувати розвиток та вплив криптовалют на світову фінансову систему, зосереджуючись на їх взаємодії з традиційними фінансовими інститутами, регулятивним середовищем, а також на потенційних ризиках та перспективах.

Методи дослідження. Основу дослідження складають комплексний аналіз та систематизація наявної літератури, законодавчих та нормативних актів, аналітичних звітів провідних фінансових інститутів та дослідницьких організацій. Використовуються загальнонаукові методи аналізу, синтезу, порівняння та узагальнення, а також методи емпіричного дослідження, включаючи статистичний аналіз даних та кейс-стаді.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Результати дослідження сприятимуть поглибленню теоретичних знань у сфері криптовалют, розширенню методичного арсеналу аналізу їх впливу на глобальні фінансові процеси. Практична значущість роботи полягає в розробці рекомендацій для регуляторів та учасників ринку щодо оптимізації взаємодії криптовалютного сегменту з традиційною фінансовою системою.

Інформаційна база дослідження охоплює наукові статті та монографії, офіційні звіти регулюючих органів, аналітичні матеріали провідних економічних інститутів, а також дані фінансових ринків та криптовалютних бірж.

Структура роботи включає вступ, де окреслено мету, об'єкт, предмет, методи дослідження та практичну значимість роботи; теоретичний розділ, що розглядає основні концепції та теорії, пов'язані з криптовалютами; аналітичний розділ, де проведено детальний аналіз розвитку криптовалютного сегменту та його впливу на глобальні фінансові ринки; практичний розділ з рекомендаціями для регулювання та взаємодії з традиційними фінансовими інститутами; а також висновки, що підсумовують основні здобутки дослідження. Два розділи, висновки та список використаних джерел.

РОЗДІЛ I

ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ

КРИПТОВАЛЮТНОГО СЕГМЕНТУ ГЛОБАЛЬНОГО ФІНАНСОВОГО

РИНКУ

1.1 Загальна характеристика та еволюція становлення криптовалютного сегменту

Криптовалюта – це цифрова або віртуальна валюта, яка використовує криптографію для забезпечення безпеки, що робить її майже неможливою для подвійного витрачання або підробки. Відмінною рисою криптовалют є їх децентралізована природа, яка відрізняє їх від традиційних, централізованих фінансових систем і валют. Історія криптовалют починається задовго до створення першої справжньої криптовалюти, Bitcoin. Розгляд цієї історії дозволяє краще зрозуміти, як розвивалась ця нова форма грошей та що стоїть за її створенням.

Перші спроби створити цифрову валюту зосереджувалися на створенні системи з централізованим управлінням, але всі вони зіткнулися з фундаментальними проблемами довіри та безпеки. Важливим етапом у розвитку криптовалют стала робота Девіда Чаума, який у 1980-х роках розробив концепцію "непереслідуваної" цифрової валюти, eCash. Хоча eCash ніколи не набула широкого розповсюдження, вона заклала основу для подальших розробок у цій галузі.

Історія криптовалют розпочинається ще до появи Bitcoin, який зараз вважається першою успішною криптовалютою. Розвиток цифрових валют пройшов довгий шлях, який включав інноваційні ідеї, експерименти та невдачі, що поклали основу для сучасної ери криптовалют.

За коріння сучасних криптовалют можна вважати роботи 1980-х років, коли Девід Чаум, криптограф і комп'ютерний вчений, представив концепцію цифрової валюти eCash. Ця технологія дозволяла здійснювати анонімні транзакції, але все ще потребувала централізованого посередника для обробки платежів. Хоча eCash

ніколи не набула широкого поширення, ідеї Чаума стали важливим кроком у розвитку криптографічних валют.

Важливим моментом в історії стала публікація Сатоші Накамото у 2008 році білого паперу під назвою "Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System". У цьому документі Накамото описав систему електронних грошей, яка не вимагала централізованого посередника. Основою для Bitcoin стала технологія блокчейн, розподілений реєстр, який забезпечує безпеку та прозорість усіх транзакцій без необхідності звертатися до третіх сторін. У січні 2009 року було видобуто перший блок Bitcoin, відомий як Genesis Block, що позначило початок нової ери цифрових валют.

Після запуску Bitcoin з'явилися численні інші криптовалюти, кожна з яких намагалася вдосконалити або розширити ідеї, закладені в Bitcoin. Ethereum, запущений у 2015 році, вніс важливий вклад у розвиток криптовалют, представивши концепцію "розумних контрактів". Ці контракти автоматизують виконання угод, коли задані умови виконуються, що відкриває широкі можливості для децентралізованих додатків.

Крім розширення можливостей блокчейну, історія криптовалют також включає моменти різких коливань цін та спекуляцій. Величезні цінові піки та падіння стали відомими явищами в світі криптовалют, привертаючи увагу інвесторів та спекулянтів.

Протягом останніх років криптовалюти стали предметом зростаючої уваги з боку урядів та регулювальних органів по всьому світу. Питання щодо регулювання, використання криптовалют у незаконних цілях, їх вплив на фінансову стабільність та захист інвесторів стали ключовими викликами. Разом з тим, технологія блокчейн та криптовалюти продовжують пропонувати обіцянки децентралізації, зниження вартості транзакцій та забезпечення фінансових послуг для небанківських громад.

На даний момент історія криптовалют є історією інновацій, випробувань та помилок. Від ранніх експериментів з цифровими валютами до створення складних децентралізованих фінансових систем, криптовалюти продемонстрували

потенціал змінити спосіб, яким ми думаємо про гроші та фінансові транзакції. І хоча перед криптовалютами ще багато викликів, їхній вплив на фінансовий світ вже незаперечний.

Прорив стався у 2008 році, коли особа або група осіб під псевдонімом Сатоші Накамото опублікували документ, в якому було описано принцип роботи Bitcoin. Bitcoin став першою криптовалютою, яка вирішила проблему подвійного витрачання без необхідності централізованого посередника, завдяки використанню технології блокчейн. Блокчейн – це розподілений реєстр, який містить всі транзакції, проведені з криптовалютою. Кожен блок у ланцюжку містить набір транзакцій, і разом вони формують публічну історію всіх транзакцій, що забезпечує прозорість і безпеку.

Розвиток криптовалют не обмежився лише Bitcoin. Після його успіху з'явилося безліч інших криптовалют, кожна з яких пропонувала власні унікальні характеристики та призначення. Наприклад, Ethereum ввів концепцію "розумних контрактів", які дозволяють проводити автоматизовані угоди без необхідності посередників. Це розширило можливості використання криптовалют, перетворивши їх не просто на засіб обміну, але й на платформу для створення децентралізованих додатків.

З появою біткоїна у 2008 році, коли Сатоші Накамото надіслав лист групі криптографічних ентузіастів, представляючи свою концепцію, світ познайомився з цифровими валютами. Цей момент поклав початок новій ері у фінансовому світі. Незабаром після цього, домен bitcoin.org був зареєстрований, що стало офіційним стартом для біткоїна.

Розвиток біткоїна та інших криптовалют спирався на блокчейн технологію – децентралізовану систему реєстрації транзакцій, яка забезпечує високий рівень безпеки та прозорості. Завдяки цьому, криптовалюти стали надійним засобом здійснення фінансових операцій без ризику подвійного витрачання коштів.

Значним внеском у розвиток криптовалют стала система Hashcash, призначена для боротьби зі спамом, яка згодом знайшла застосування в майнінгу

біткоїнів. Це, разом з іншими ранніми розробками, заклало основу для масового прийняття та використання цифрових валют.

Світова фінансова криза 2008 року створила плідний ґрунт для біткоїна як альтернативи традиційній фінансовій системі, пропонуючи вільний від державного контролю засіб здійснення платежів.

Таблиця 1.1 - Етапи розвитку ринку криптовалют

Етапи	Період	Основні події та досягнення
Зародження	2009-2010	Старт криптовалют з'являється разом з біткоїном, який впроваджує новий спосіб ведення розрахунків у цифровому світі. Сатоші Накамото представляє свою останню версію програмного забезпечення біткоїна і відходить від проекту.
Просування	2011-2013	Спільнота біткоїна впроваджує Bitcoin Improvement Proposals (BIP) як стандарт для пропозицій щодо покращення біткоїна. Амір Таакі представляє перше BIP, що закладає основу для майбутнього розвитку. Розробники експериментують з новими проектами, зокрема Namecoin.
Визнання	2014-2016	Біткоїн та інші криптовалюти здобувають ширше визнання. Виникає Ripple як система для безпечних і майже безкоштовних глобальних фінансових операцій. Світова фінансова криза підсилює інтерес до криптовалют як альтернативи традиційним фінансовим системам.
Наш час	2017 і далі	Криптовалютний ринок вступає в еру неперервного розвитку. Віталій Бутерін запускає Ethereum, що представляє технологію "криптовалюта 2.0". PayPal оголошує про співпрацю з провідними платіжними провайдерами біткоїна. Японія визнає біткоїни як платіжний засіб, попри виклики, пов'язані з регулюванням і волатильністю. Опубліковано OpenBazaar, майданчик для торгівлі криптовалютою.

Джерело: розроблено автором на основі [39]

Етапи розвитку криптовалют, зазначені в Таблиці 1.1, це лише короткий огляд основних подій в історії розвитку криптовалют. Кожен з цих періодів можна розділити на більш короткі підперіоди.

У 2010 році Сатоші Накамото відійшов від активної участі в розвитку біткоїна, але спільнота продовжила розвивати та вдосконалювати криптовалюту. Система пропозицій щодо покращення біткоїна (BIP) була прийнята для стандартизації пропозицій з розвитку. Це відкрило шлях для численних інновацій та вдосконалень у системі біткоїна.

Протягом 2011-2013 років, крім розвитку біткоїна, спільнота почала працювати над створенням нових проектів, таких як Namescoin, що використовував блокчейн для децентралізації доменних імен.

Розвиток криптовалют від 2014 до 2016 років характеризувався збільшенням визнання та початком регулювання. Поява Ripple та інших криптовалют засвідчила інтерес до використання блокчейну не лише як валюти, але й як системи для виконання швидких та безпечних транзакцій на міжнародному рівні.

З 2017 року криптовалютний ринок продовжує розвиватися з появою нових технологій та платформ, таких як Ethereum, що розширюють можливості використання криптовалют і блокчейну в різних сферах. Співпраця PayPal з провідними платіжними провайдерами біткоїна та визнання криптовалют як платіжного засобу в Японії підкреслюють їх зростаюче значення та інтеграцію в традиційні фінансові системи.

Криптовалюти викликали суперечливе ставлення серед урядів, фінансових інститутів та громадськості. З одного боку, вони надають можливості для швидких, безпечних та дешевих міжнародних платежів, забезпечуючи фінансові послуги тим, хто раніше був від них відірваний. З іншого боку, анонімність та відсутність централізованого контролю породжують побоювання щодо їх використання у незаконних цілях, таких як відмивання грошей та фінансування тероризму.

На сьогоднішній день криптовалюти залишаються предметом гарячих дебатів і досліджень. Вони продовжують еволюціонувати, пропонуючи нові технологічні рішення, які можуть вирішити існуючі проблеми та відкрити нові можливості. Розвиток ринку криптовалют і блокчейн-технологій в цілому може мати далекосяжні наслідки для глобальної економіки, фінансових систем та способу ведення бізнесу в цифрову епоху. Однак для досягнення ширшого прийняття та інтеграції в традиційні фінансові системи криптовалютам необхідно вирішити низку викликів, зокрема питання регулювання, безпеки та масштабованості.

1.2 Різноманіття криптовалют як відображення потреб учасників ринку

Нестримний розвиток інформаційних технологій у ХХІ столітті породив неординарні фінансові символи, відомі як "цифрові (крипто) гроші". Перші промисли в цьому напрямі виникли наприкінці 90-х років минулого століття, коли Інтернет почав розгортатися, а комп'ютерні технології стали доступнішими для особистого використання. В цей період виникли перші, ще не чіткі, концепції віртуальних валют, що базувалися на криптографії - науці про методи захисту інформації.

Криптовалюти - це інтернетові засоби обміну, які використовують криптографічні функції для здійснення фінансових операцій і використовують технологію блокчейн для досягнення децентралізації, прозорості та незмінності.

У 2008 році Сатоші Накамото представив власну концепцію криптовалютної системи з Bitcoin на чолі. Основна мета Bitcoin - створити валюту, що функціонує прозоро, вільно циркулює та не піддається дезавуєвації. Ця ідея стала революційною в історії фінансів, оскільки не потребує централізованих сховищ даних, але забезпечує публічність та анонімність. Вартість Bitcoin постійно змінюється, що відображається на динаміці його курсу порівняно з долларом США.

Технологія блокчейн забезпечує децентралізоване зберігання даних, що забезпечує високий рівень захисту інформації від зовнішніх втручань. Щоб отримати криптовалюту, можна придбати їх або видобути шляхом майнінгу, процесу, який вимагає значних обчислювальних ресурсів. Список криптовалют постійно розширюється, але Bitcoin залишається найпопулярнішим із них.

Криптовалюти, хоч і не забезпечені матеріальними активами або економічними показниками, володіють обмеженим обсягом емісії та збільшують свою вартість з часом, що робить їх привабливими для інвесторів.

На основі дослідження [3] виявлено основні характеристики криптовалют, що включають:

- 1) можливість обміну на товари та послуги;
- 2) обмін на традиційну валюту;

- 3) можливість оплати товарів та послуг;
- 4) мінімальний рівень шахрайства;
- 5) швидкі та прямі транзакції;
- 6) інвестиційний потенціал;
- 7) зростання криптовалютного бізнесу.

Популярність криптовалют пояснюється наступними перевагами [4]:

- Висока доступність: створити криптовалюту легко за допомогою будь-якого комп'ютера або смартфона.
- Незалежні платежі: користувачі можуть здійснювати платежі самостійно, перевіряючи їх автентичність за допомогою криптографічних підписів.
- Гнучкість в комісіях: комісії за переказ визначаються ринком і зазвичай становлять менше 1 долара США.
- Прозорість операцій: історія всіх транзакцій зберігається без обмежень у часі.
- Децентралізованість: кожен вузол мережі криптовалют рівноправний, що уникне блокування чи скасування платежів.
- Анонімність: Bitcoin та інші криптовалюти забезпечують конфіденційність транзакцій завдяки анонімним адресам електронної пошти.
- Глобальний доступ: власники криптовалют не прив'язані до певної географічної локації або країни.

Незважаючи на зв'язок з традиційними валютами, криптовалюти мають власну цінність. Однак є й деякі недоліки:

- Безпека даних: втрата пароля від гаманця може призвести до втрати всіх криптоактивів.
- Висока волатильність: коливання курсів може призвести як до прибутків, так і до втрат.
- Ризики регулювання: державні органи можуть введенням законів обмежити використання криптовалют.

- Складність: користувачі повинні мати необхідні знання та технічні навички для використання криптовалютної системи.

Різноманіття криптовалют сьогодні є вражаючим, але для розуміння цього феномену варто поглянути на історію та принципи, які лежать в основі цього явища. Криптовалюти – це більше, ніж просто цифрові гроші; вони представляють новий спосіб мислення про фінанси, безпеку, децентралізацію та анонімність. Від моменту появи Bitcoin у 2009 році, першої криптовалюти, що успішно вирішила проблему подвійного витрачання без потреби у централізованому посереднику, світ став свідком стрімкого розвитку цієї технології.

Bitcoin започаткував еру криптовалют, але його успіх швидко спонукав розробників і інноваторів пошукати нові шляхи використання блокчейн технології. В результаті з'явилися альтернативні криптовалюти, або "альткоїни", кожна з яких пропонує унікальні характеристики, механізми консенсусу та використання випадків. Ethereum, наприклад, ввів концепцію розумних контрактів, що дозволяє виконувати контракти автоматично, коли виконуються певні умови, без потреби у посередниках. Ця інновація відкрила шлях для створення децентралізованих додатків (dApps) та навіть нових організаційних форм, таких як децентралізовані автономні організації (DAO).

Інші криптовалюти, такі як Ripple (XRP), спрямовані на спрощення міжбанківських переказів і міжнародних платежів, пропонуючи швидші та дешевші транзакції порівняно з традиційними банківськими системами. Також є криптовалюти, які зосереджені на забезпеченні більшої приватності користувачів, такі як Monero та ZCash, які дозволяють здійснювати транзакції, не розкриваючи інформацію про відправника, отримувача чи суму транзакції.

Розвиток криптовалют також ознаменувався появою стейблкоїнів – криптовалют, цінність яких прив'язана до стабільних активів, таких як долар США, золото або інші валюти. Це зменшило волатильність, яка часто асоціюється з криптовалютами, і зробило стейблкоїни привабливими для транзакцій та зберігання вартості. Такі криптовалюти, як Tether (USDT) та USD Coin (USDC),

стали широко використовуватися в криптовалютних операціях і як засіб обміну в діджитал економіці.

Різноманіття криптовалют відображає широкий спектр потреб і інтересів учасників ринку, від інвесторів і розробників до споживачів, які шукають альтернативу традиційним фінансовим системам. Однак це різноманіття також створює виклики, зокрема щодо регулювання, безпеки та масштабування. Багато криптовалют стикаються з проблемами масштабованості, які можуть обмежити їх здатність обробляти велику кількість транзакцій, а регуляторні виклики продовжують формувати ландшафт цієї індустрії [19]

Криптовалюта цікава тим, що вона не підпорядковується жодній людині чи державному органу. Немає єдиного центру, який би її випускав і контролював. Все, що відбувається всередині системи, залежить від самих користувачів та власників цифрових грошей.

Це робить криптовалюту потенційною альтернативою традиційним валютам, особливо в умовах фінансової нестабільності. Bitcoin стає все більш популярним не лише як інвестиційний актив, але й як засіб платежу. З його допомогою можна купувати товари в інтернет-магазинах, оплачувати послуги та навіть переказувати гроші друзям і родині.

Кількість обмінників, де можна конвертувати Bitcoin в "звичайні" гроші, постійно зростає, як і кількість торгових точок, що приймають цю криптовалюту. Це робить Bitcoin все більш зручним та практичним способом здійснення платежів.

Незважаючи на виклики, різноманіття криптовалют відкриває нові можливості для інновацій у фінансах, технологіях та соціальній організації. Від розумних контрактів і децентралізованих фінансів (DeFi) до токенизації активів і створення нових форм економічної взаємодії, криптовалюти продовжують переосмислювати межі можливого. Розвиток цієї сфери, без сумніву, буде цікавим для спостереження, оскільки вона продовжує еволюціонувати та адаптуватися до мінливих економічних та соціальних умов.

1.3. Криптовалюта як фактор реалізації нових можливостей платіжних систем

Криптовалюта вже зарекомендувала себе як значний фактор у сфері фінансових інновацій, що надає нові можливості для платіжних систем по всьому світу. Розвиток криптовалюти як засобу реалізації нових можливостей платіжних систем зумовлений декількома ключовими факторами:

1. Децентралізація: Однією з головних переваг криптовалют є їхня децентралізована природа. Відсутність центрального регулятора не тільки зменшує ризики, пов'язані з централізованими фінансовими системами, але й забезпечує більшу фінансову свободу для користувачів. Це сприяє розвитку інноваційних платіжних рішень, заснованих на блокчейн технологіях.
2. Транскордонні транзакції : Криптовалюти значно спрощують та здешевлюють міжнародні платежі, оскільки вони дозволяють користувачам обходити традиційних посередників, таких як банки та платіжні системи, що знижує комісії та час обробки платежів.
3. Прозорість та безпека : Блокчейн технологія забезпечує високий рівень безпеки та прозорості, оскільки всі транзакції публічно реєструються у ланцюжку блоків. Це зменшує можливості для фінансових махінацій та зловживань.
4. Інтеграція з традиційними фінансовими системами : Незважаючи на свою інноваційність, криптовалюти все більше інтегруються з існуючими фінансовими системами. Це включає створення крипто-фіатних шлюзів, що дозволяє користувачам легко конвертувати традиційні валюти в криптовалюти і навпаки.
5. Регуляторні ініціативи : У багатьох країнах розробляються законодавчі рамки для регулювання криптовалют, що може сприяти більшій легітимності та прийнятності криптовалют як платіжного засобу. Водночас, ці ініціативи можуть надавати зрозумілі правила для інвесторів та компаній, що працюють у криптоіндустрії.
6. Технологічний прогрес : Швидке впровадження технологічних інновацій у сфері криптовалют, включаючи розробку нових блокчейн-платформ, криптографічні методи захисту, та інтелектуальні контракти, відкриває нові

можливості для їх застосування в різних сферах, включаючи платіжні системи. Ці фактори в сукупності забезпечують потужний стимул для розвитку криптовалют як засобу реалізації нових можливостей у платіжних системах, відкриваючи перед бізнесом і споживачами нові горизонти для використання цифрових активів.

Значний інтерес до криптовалют з боку інвестиційних і технологічних компаній сприяє інтеграції цих цифрових активів у ширші фінансові послуги. Банки та інші фінансові інститути досліджують можливості криптовалют, що може призвести до створення нових продуктів, таких як криптовалютні картки, криптовалютні позики та криптооблігації.

Також, зростання числа криптовалютних бірж та інших платформ для торгівлі цифровими активами надає користувачам широкий спектр вибору інструментів для управління своїми фінансами. Вдосконалення технологічної інфраструктури дозволяє забезпечувати високу продуктивність і безпеку при проведенні транзакцій, зміцнюючи довіру користувачів.

Таблиця 1.2 Топ-10 криптовалют за капіталізацією ринку станом на 2019 рік

Назва валюти	Символ	Ринкова капіталізація (\$)\\$	Обсяг торгів ()	Кількість монет в обігу		
Bitcoin	BTC	154091136024	58536,39	18051087		
Ethereum	ETH	19911189986	183,38	108577253		
Ripple	XRP	511408341951	50,26	43298481757		
Bitcoin Cash	BCH	4841044150	267,22	18116275		
Tether	USDT	4136147883	1,01	4108044456		
Litecoin	LTC	3717376409	58,36	63692721		
EOS	EOS	3165890740	3,37	940436941		
Binance-Coin	BNB	3152310001	20,27	155536713		
Bitcoin SV	BSV	2231827347	123,52	18068415		
Stellar	XLM	1445362577	0,07	20054779554		

Джерело: розроблено автором за даними[8]

Данні Таблиці 1.2 взяті з веб-сайту CoinMarketCap, станом на 21.12.2019 року. CoinMarketCap - це незамінний інструмент для будь-кого, хто цікавиться криптовалютою. Цей веб-сайт надає вичерпну інформацію про ціни, капіталізацію ринку та обсяги торгів усіх основних криптовалют [8].

Однак, криптовалюти також зустрічають певні виклики та бар'єри, які потребують уваги. Волатильність цін на криптовалюти може призводити до фінансових ризиків для користувачів та інвесторів. Крім того, необхідність посилення регуляторних заходів для боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму вимагає створення нових правових і технічних рішень, які б могли балансувати між безпекою, приватністю та регуляторним наглядом.

Враховуючи всі ці аспекти, розвиток криптовалют як засобу для реалізації нових можливостей у платіжних системах продовжуватиме бути предметом активних дискусій, інновацій та регуляторних вдосконалень, що робить цю тему надзвичайно актуальною для подальших досліджень та впровадження в практику.

Розглядаючи довгострокову перспективу, розвиток криптовалют також залежить від їхньої інтеграції з традиційними фінансовими системами. Інновації в блокчейн-технологіях, такі як розумні контракти та децентралізовані фінансові послуги (DeFi), пропонують нові можливості для здійснення платежів, кредитування, інвестицій та страхування без посередників. Ці технології можуть драматично знизити вартість і час транзакцій, а також збільшити їхню прозорість, що є важливим фактором для залучення корпоративних клієнтів і масштабування використання криптовалют.

Східна Європа була одним з регіонів, де спостерігалась зростання активності DeFi на 3%, як це показано на рис.1.1. Причини зростання DeFi не є очевидними, так як є декілька факторів, які могли цьому сприяти: невизначеність щодо регулювання криптовалют у різних регіонах може спонукати інвесторів шукати альтернативи такі як DeFi. Різкі коливання цін на біржах можуть привезти до того, що інвестори звертаються до DeFi, де вони мають більше контролю над своїми коштами. Пошук більшого контролю: DeFi надає користувачам некастоїдальний сервіс, некастодіальний гаманець — це пристрій, для зберігання криптоманет, який дає власнику повний контроль над своїми активами та ключами, що відкривають доступ до них. Розрізняють мобільні, браузерні, програмні та апаратні криптогаманці. Тобто інвестори зберігають власні кошти, а не довіряють їх біржам. Це може бути привабливим для інвесторів, які прагнуть до більшого

контролю над своїми активами. Важливо зазначити, що лише можливі пояснення, і точну причину зростання DeFi визначити складно.

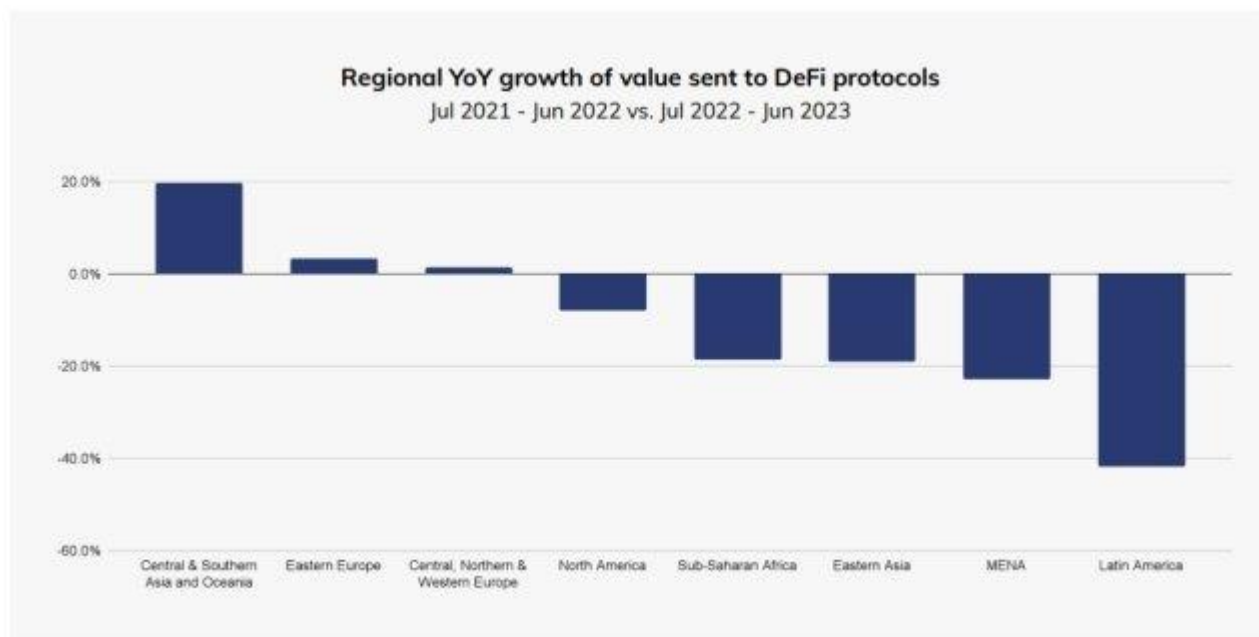

Рисунок 1.1 Регіональне зростання вартості, надісланої на протоколи DeFi [30]

Наукові дослідження і технічні розробки в області криптографії та кібербезпеки також відіграють важливу роль у подальшому розвитку криптовалют. Забезпечення безпеки цифрових активів, зокрема через розробку більш ефективних криптографічних протоколів та безпеки даних, є критично важливим для захисту користувачів від хакерських атак і шахрайства.

Крім того, поява нових регуляторних рамок у різних країнах може суттєво вплинути на розвиток криптовалютних ринків. Правильно сформульовані правила можуть не тільки знизити ризики для інвесторів та споживачів, але й відкрити шлях для більш широкого прийняття криптовалют як законного і безпечного засобу ведення платежів.

На завершення, розвиток криптовалюти як засобу реалізації нових можливостей у платіжних системах відбувається на тлі зростаючого попиту на більшу фінансову інклюзивність та потреби в інноваціях у платіжному просторі. Ці тенденції, з одного боку, створюють нові можливості для розвитку і диверсифікації фінансових послуг, а з іншого – вимагають уважного регулювання та продумування стратегій з управління ризиками. Все це сприяє тому, що

криптовалюта залишається однією з найбільш динамічних і обговорюваних тем у світі фінансових інновацій.

Розробка блокчейн-технологій, посилення кібербезпеки, а також формування регуляторних рамок значно впливають на прийняття криптовалют у якості засобу платежу. Ці фактори разом формують основу для майбутнього розвитку цифрових валют, роблячи їх невід'ємною частиною сучасної економіки.

Збільшення прозорості та ефективності через використання блокчейну зменшує вартість транзакцій і підвищує їх безпеку, що, в свою чергу, робить криптовалюту привабливішими для корпоративного сектора та індивідуальних користувачів. Наукові дослідження та розвиток нових технологічних рішень у сфері криптографії та інформаційної безпеки продовжують покращувати фундаментальну надійність і стійкість криптовалютних систем.

Тим часом, розробка та впровадження державних регуляцій визначає правові рамки для використання криптовалют, забезпечуючи юридичну визначеність, захист інвесторів і споживачів, а також сприяючи більш широкому прийняттю криптовалют як легітимного і безпечного засобу проведення платежів.

З урахуванням сучасних трендів і потенційних інновацій, криптовалюту мають усі шанси стати значною частиною майбутньої фінансової інфраструктури. Реалізація нових можливостей для платіжних систем через криптовалюту має великий потенціал для трансформації глобальних економічних відносин та забезпечення нових шляхів для економічного росту і інновацій.

РОЗДІЛ II

АНАЛІЗ СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВ КРИПТОВАЛЮТНОГО СЕГМЕНТУ ГЛОБАЛЬНОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ

2.1 Глобальні тенденції розвитку криптовалюти, переваги та ризики для Світової економіки

Ринок криптовалют та віртуальних активів є постійно зростаючою галуззю, що знаходиться у стані розвитку. Щодня уряди різних країн та окремі особи приймають важливі рішення, спрямовані на подальше стимулювання цього сектору. Зараз уряди та регулятори усвідомлюють важливість захисту інвесторів, тому приймають заходи, які сприятимуть розвитку ринку цифрових активів та контролюватимуть спроби шахрайства.

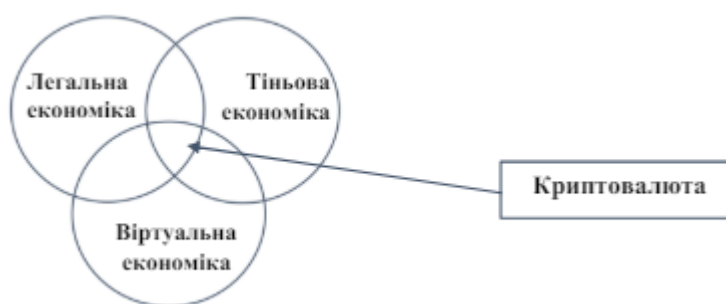

Рис. 2.1 Місце криптовалюти в глобальній економіці [31]

У довгостроковій перспективі економічний розвиток країни може значно залежати від того, наскільки успішно адаптується криптовалютний ринок. Цей фактор вже має певний вплив, але на сьогоднішній день його значення ще не настільки велике.

Проблема розділення функцій криптовалют, як засобу платежу та як інвестиції, є актуальною для сучасного суспільства. В епоху цифровізації та розвитку інтернет-технологій використання криптовалют як засобу платежу має великий потенціал у довгостроковій перспективі. Проте, оскільки більшість криптовалют є волатильними та їхні ціни не підкріплені реальними економічними активами, їх інвестиційна функція дещо сумнівна. Важливо також враховувати, що цей ринок є новим та інноваційним і може зазнати значних змін у майбутньому.

Аналіз показників, які впливають на поширення криптовалют в різних країнах, показує, що такі аспекти, як незалежність суду, свобода преси, рівень інфляції та доступність венчурного капіталу, мають значний вплив на цю ситуацію. Крім того, криптовалютний ринок має свої особливості порівняно з традиційними ринками товарів та послуг.

Україна, яка вже встановила регуляторну базу для обігу криптовалют, має потенціал стати світовим центром у цьому секторі. Проте для зміцнення свого лідерства урядовим регуляторам слід зосередитися на захисті прав споживачів та запобіганні шахрайства, а також розуміти, що економічні зміни можуть вплинути на цю ситуацію.

Криптовалютний ринок, що з'явився на світовій арені в кінці 2000-х, сьогодні стоїть на порозі нової ери, зазначаючись динамічним розвитком, вагомими тенденціями та обіцяючими перспективами. Впродовж останніх років цей ринок демонструє не лише стрімке зростання капіталізації та популярності серед інвесторів, але й зростаючий інтерес з боку урядів, фінансових інституцій та широкої громадськості. Такий розвиток супроводжується як значними можливостями, так і викликами, що формують глобальні тенденції криптовалютного ринку.

Першою та найважливішою тенденцією є інституціоналізація криптовалют. Якщо на початкових етапах існування криптовалют основними учасниками ринку були приватні інвестори та ентузіасти, то зараз до нього активно долучаються великі інституційні інвестори, такі як пенсійні фонди, страхові компанії та інвестиційні банки. Це зумовлено не лише пошуком високих доходів, але й бажанням диверсифікувати інвестиційні портфелі. Інституціоналізація вносить на ринок більшу стабільність, проте водночас підвищує регуляторні вимоги та очікування до прозорості та безпеки транзакцій.

Другою ключовою тенденцією є регулювання криптовалют. Уряди та фінансові регулятори по всьому світу активно працюють над створенням правового поля для криптовалют та блокчейн технологій. Це включає в себе введення податкових норм, вимог до боротьби з відмиванням грошей, захисту

інвесторів та забезпечення фінансової стабільності. Хоча деякі країни обирають стратегію жорстких обмежень або навіть заборон, інші сприймають криптовалюту як можливість для розвитку інновацій та приваблення інвестицій.

Третя значуща тенденція - це зростання застосувань блокчейн технології, що лежить в основі криптовалют. Від фінансових послуг, таких як платежі, кредитування та страхування, до небанківських секторів, таких як логістика, охорона здоров'я та права інтелектуальної власності, блокчейн пропонує ефективність, прозорість та безпеку. Це веде до зростання кількості стартапів та проєктів, які використовують ці технології для створення інноваційних рішень.

Четвертою тенденцією є розвиток децентралізованих фінансів (DeFi) - екосистеми фінансових послуг, які працюють на основі блокчейну і не потребують посередництва традиційних фінансових інститутів. DeFi пропонує користувачам ширший доступ до фінансових послуг, включаючи позики, страхування та торгівлю активами, забезпечуючи при цьому високий рівень прозорості та зниження ризиків.

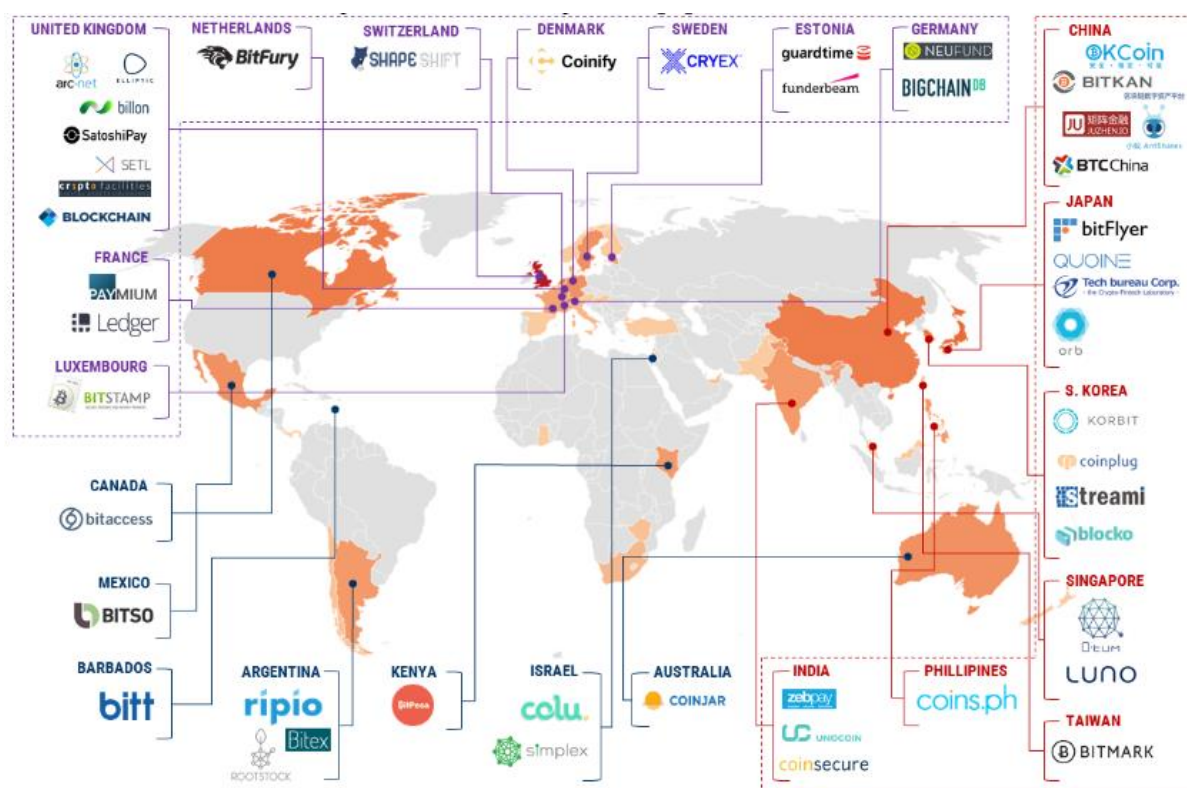

Рис. 2.2 Найбільші компанії світу, які не походять з США та здійснюють фінансові операції з криптовалютою Bitcoin [31]

П'ятою важливою тенденцією є поява та розвиток цифрових валют центральних банків (CBDC). Відповідаючи на зростаючу популярність криптовалют та прагнення до модернізації національних платіжних систем, багато центральних банків розглядають можливість випуску власних цифрових валют. Це має потенціал радикально змінити ландшафт глобальних фінансів, забезпечуючи більшу ефективність та доступність платіжних систем [30].

Застосування криптовалют на міжнародних фінансових ринках останнім часом стало досить популярним та приваблює увагу інвесторів, фінансових інституцій та державних органів. Це пов'язано з рядом переваг та можливостей, які надає використання криптовалют, зокрема:

1. Криптовалюти, як-от Bitcoin та Ethereum, побудовані на основі блокчейну, що відкриває нові перспективи для фінансової галузі. Вони забезпечують швидкі та економічно вигідні міжнародні перекази коштів, а також можливість використання смарт-контрактів для автоматизації фінансових операцій.
2. Криптовалюти можуть сприяти збільшенню доступності фінансових послуг для людей у районах з обмеженим доступом до банківських послуг, особливо важливо це для міжнародних грошових переказів, де комісії та затримки в обробці можуть бути суттєвими.
3. Інвестиції в криптовалюти відкривають нові можливості для диверсифікації інвестиційних портфелів та отримання прибутку від коливань вартості цих активів.
4. Застосування криптовалют дозволяє виключити посередників, таких як банки або платіжні системи, зменшуючи витрати на комісії та прискорюючи процес транзакцій.
5. Деякі криптовалюти пропонують вищий рівень анонімності та конфіденційності, що є важливим для користувачів, які прагнуть до приватності своїх фінансових операцій.

Зокрема, люди, що працюють за кордоном і відправляють кошти своїм рідинам, можуть використовувати криптовалюту для швидкого та вигідного

переказу грошей без зайвих затримок та високих комісій. Сервіси, на кшталт Sendwave, дозволяють відправляти біткоїни, які потім конвертуються у місцеву валюту без участі банків.

Активний розвиток блокчейн технології у фінансовій сфері підживлює ріст нового динамічного ринку, відомого як DeFi (децентралізовані фінанси). Платформи DeFi, такі як Compound і MakerDAO, надають користувачам можливість отримувати позики та заробляти відсотки на своїх активах, використовуючи стабільні монети, наприклад, USDC чи DAI.

Інвестори з різних куточків світу мають можливість інвестувати у стартапи через ICO та STO, доступні для глобальної аудиторії. ICO (Initial Coin Offering) та STO (Security Token Offering) є методами залучення капіталу через випуск та продаж цифрових токенів на блокчейні, що надає інвесторам, зокрема, права власності чи доступ до продуктів та послуг.

Зокрема, проект Ethereum, створений Віталіком Бутеріним, став одним з найвідоміших та найуспішніших ICO в історії криптовалют, зібравши понад 18 мільйонів доларів у 2014 році.

Попри велику кількість переваг, асоційованих із застосуванням криптовалют на світових фінансових ринках, існує кілька значних ризиків та проблем, які вимагають уваги. Одним із основних ризиків є нестабільність цін на криптовалюту. Ціни на цифрові валюти можуть демонструвати різкі стрибки протягом короткого періоду, що ставить під загрозу інвестиції та може призвести до значних втрат для інвесторів та спекулянтів. Така нестабільність цін є складною для прогнозування та контролю, що ускладнює прийняття інвестиційних рішень. Як приклад, у березні 2022 року ціна на Bitcoin виросла до понад \$46,000 за одиницю, але вже до липня того ж року вона знизилася до приблизно \$26,000.

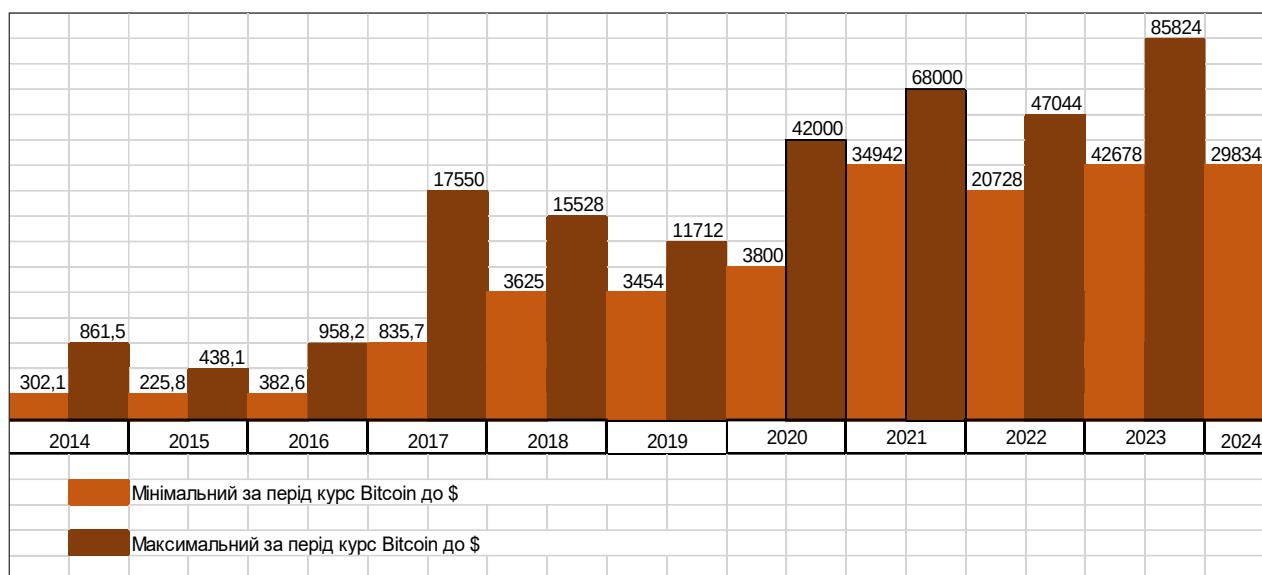
Ось деякі моменти, які можна виділити з графіка в Таблиці 2.1:

- 2014: В цьому році було значне зростання курсу Bitcoin. З рівня близько \$300 від піднявся до \$900 наприкінці року.

- 2015 та 2016 році курс Bitcoin був нестабільним, з значним коливанням протягом року.
- 2017: цей рік став роком рекордного зростання, з \$835 до \$17550, що стало його найвищим максимумом в історії.
- 2018: Курс Bitcoin різко впав. З максимуму до \$3625,43. Протягом року спостерігаємо коливання до боку зростання до \$15528.
- 2019: Курс Bitcoin був значно стабільнішим, але все ще значно нижчим, ніж його історичний максимум. Він коливався протягом року від \$3453 до \$11712.
- 2020: Курс Bitcoin різко зросла на початку року, досягнувши максимум \$42,000 у лютому. Однак потім вона різко впала, досягнувши мінімуму \$ 3800 у березні. Після цього ціна знову зросла, \$29000 до кінця року.
- 2021: Курс Bitcoin різко зросла на початку року, досягнувши максимуму \$64800 у квітні. Після цього він трохи впав, \$ 34942, але потім знову зріс, досягнувши нового максимуму \$68789 у листопаді.
- 2022: Курс Bitcoin різко зріс на початку року різко впав, досягнувши мінімум \$34942 у січні. Після цього він трохи зріс, але потім знову впав, досягнувши мінімуму \$20728 у червні. До кінця року курс знову виріс, досягнувши \$47044.
- 2023: Курс Bitcoin різко зріс на початку року, досягнувши максимуму \$77028 у січні. Після цього курс трохи впав, але потім знову зріс, досягнувши нового максимуму \$85824 у березні. Курс до кінця року знову впав до \$40678.
- 2024: Наразі (17 травня 2024 року) курс Bitcoin становить \$ 29834.

Важливо зазначити, що курс Bitcoin може бути дуже мінливим, і його важко передбачити. На нього можуть впливати різні фактори, такі як новини про криптовалюту, урядові врегулювання, попит і пропозиція, а також загальні економічні умови.

Таблиця 2.1 Динаміка росту курсу криптовалюти Bitcoin до американського долара за 2014-2024 роки[8; 9]

Джерело: розроблено автором за даними [8;9]

Другим значним ризиком є регуляторні невизначеності. Різні країни застосовують різноманітні підходи до регулювання криптовалют, створюючи невизначеність для учасників міжнародних фінансових ринків. Зміни у законодавстві та регуляторних вимогах можуть вплинути на легітимність та обсяги використання криптоактивів. Наприклад, у 2021 році Китай запровадив законодавчі обмеження, що забороняли криптовалютні обміни та первинні пропозиції монет (ICO), що стало значним ударом по криптовалютному ринку. Негайно після оголошення цього рішення, ціни на Bitcoin та інші криптовалюти впали різко.

Таким чином, попри привабливі можливості, що надають криптовалюти на міжнародних фінансових ринках, важливо звертати увагу на існуючі ризики та виклики, а також ретельно зважувати рішення щодо інвестування або використання цих цифрових активів.

Від початку 2021 року світ криптовалют пережив низку значних змін, які визначили його сучасний стан та намітили траєкторії подальшого розвитку. Значний вплив на індустрію мали технологічні інновації, глобальні економічні процеси, регуляторні ініціативи урядів та зростаючий інтерес широкої публіки.

Технологічні інновації були одним із ключових драйверів розвитку криптовалютного сектора. Зокрема, прогрес у розвитку та впровадженні технології блокчейн сприяв збільшенню прозорості, безпеки та ефективності криптовалютних транзакцій. Розвиток DeFi (децентралізованих фінансів) і NFT (незамінних токенів) став справжньою революцією, відкриваючи нові можливості для інвесторів, митців, і розробників. Це забезпечило криптовалютному ринку новітні інструменти для залучення капіталу, інвестицій, а також для створення та продажу цифрового мистецтва.

Економічні процеси, зокрема, глобальна пандемія COVID-19, спричинила великі коливання на фінансових ринках, що, своєю чергою, призвело до зростання інтересу до криптовалют як альтернативного інструменту збереження вартості. Інфляція, що прискорюється у багатьох країнах, змусила інвесторів шукати не тільки традиційні "безпечні гавані", як золото, а й новітні активи, такі як біткоїн, який часто називають "цифровим золотом".

Регуляторні ініціативи мали вирішальне значення для розвитку ринку криптовалют. Хоча деякі країни взяли курс на суворе регулювання, або навіть заборону криптовалютних операцій, інші пішли шляхом легалізації та встановлення чітких правил гри для учасників ринку. Це не лише забезпечило більшу правову ясність, а й сприяло зростанню інституціонального інтересу до цієї сфери.

Таблиця 2.2 Державне регулювання криптовалюти та її оподаткування в різних країнах світу [3]

Країна	Державне регулювання та оподаткування
США	Криптовалюта розглядається як гроші, власність та біржові товари. Операції з криптовалютою оподатковуються за ставкою 15%-35%.
Канада	Сплата за товари та послуги за допомогою цифрових грошей підлягає оподаткуванню як бартерна угода. Оподаткування при продажу.
Китай	Криптовалюта розглядається як товар. Оподаткування відповідно до стандартів для товарів.
Японія	Оподатковуються прибутки від продажу та обміну криптовалют. Ставки податку від 15% до 55%.

Якщо коротко підсумувати глобальні тенденції розвитку криптовалют, переваги та ризики для Світової економіки, то можна зазначити ключові аспекти:

- Ринок криптовалют динамічно розвивається і має значний потенціал.
- Криптовалюти використовуються як засіб платежу та інвестиції.
- Існують різні ризики та виклики, пов'язані з криптовалютами, такі як волатильність цін, та нестабільність регулювання та шахрайство.
- Технологічні інновації, глобальні економічні процеси, регуляторні ініціативи та зростаючий інтерес широкої публіки впливають на розвиток криптовалютного ринку.
- Децентралізовані фінанси (DeFi) та незамінні токени (NFT) – це нові сфери, що динамічно розвиваються в криптовалютному просторі.
- Криптовалюти та блокчейн мають потенціал стати ключовими елементами майбутньої цифрової економіки.

2.2 Стан та перспективи розвитку криптовалютного сегменту на фінансовому ринку України

Різноманітні глобальні та місцеві кризи, які світ переживає останніми роками, разом з викликами, породженими глобалізацією, штовхають як окремих людей, так і бізнесменів до пошуку надійних способів збереження та зростання своїх капіталів. У цьому контексті, українські споживачі та підприємці особливо цінують можливості, які надає їм використання криптовалют. Ці цифрові активи відповідають на потребу в швидкості та безпеку транзакцій, пропонують високий рівень захисту від зовнішнього втручання, відсутність необхідності у посередниках та стабільність вартості, яка не залежить від мінливих політичних обставин у країні. Все більше користувачів в Україні визнають переваги криптовалют, незважаючи на скептичне ставлення деяких державних інституцій.

Таблиця 2.3 Транзакції, що підлягають оподаткуванню[3].

Групи криптовалютних транзакцій		
Транзакції з розрахунку криптовалютами	Транзакції з переоцінки криптовалют	Транзакції використання криптовалют
Покупка	Переоцінка капіталу для криптовалютних гаманців	Продаж
Розрахунок за товари та послуги (отримання)	Закриття (відкриття заново) криптовалютного	Оплата товарів та послуг
Майнінг	Зміна курсу криптовалют на дату платежу	Комісія
Оплата праці (робітник)	Об'єкт оподаткування	Плата робітника (роботодавець)
Отримання подарунку, тощо		Подарунки (дарувач)

Джерело: складено на основі [3].

На початку 2017 року, навіть при деякій опозиції з боку офіційних органів, які вважають криптовалюти грошовими сурогатами, що не підлягають використанню як засіб платежу на території країни, Україна демонструвала значний прогрес у прийнятті цифрових валют. Видатні міжнародні аналітики та експерти висловлювали думку, що Україна може вважатися одним з "тихих" лідерів у сфері криптовалют, особливо в контексті їх використання як захисту від інфляції та економічної нестабільності. Незважаючи на певні законодавчі обмеження, українці активно використовували криптовалюти для хеджування ризиків, пов'язаних з девальвацією національної валюти, і в країні було встановлено тисячі терміналів для купівлі біткоїнів, що робило цей процес таким же легким, як здійснення будь-якої іншої банківської операції.

Проте, існує певний дисбаланс між розвитком криптовалютного ринку в Україні та законодавчим врегулюванням цієї сфери. Цей дисбаланс ускладнює створення чітких правил для емісії та обігу криптовалют, ставлячи під загрозу безпеку та стабільність як на макро-, так і на мікроекономічному рівнях. Незважаючи на виклики, криптовалютні сервіси, такі як Bitcoin, Litecoin, Ethereum, та інші, продемонстрували значний прогрес, пропонуючи користувачам альтернативу традиційним фінансовим операціям без необхідності втрачати кошти на комісіях посередникам. Вони дозволяють вести розрахунки безпосередньо, використовуючи криптогаманці на особистих комп'ютерах або через онлайн-сервіси, хоча і з акцентом на важливість самостійного забезпечення безпеки та зберігання коштів.

В Україні криптовалюту можна здобути різними шляхами: заробити, придбати, або отримати в подарунок. Хоча у 2017 році процес заробітку криптовалют став складнішим, можливості для її отримання все ще існують. Водночас, використання криптовалюти як засобу оплати за товари та послуги в Україні залишається обмеженим, оскільки лише невелика кількість онлайн-магазинів та компаній вказують на своїх сайтах про можливість такої оплати. Незважаючи на це, деякі українські бізнеси починають адаптувати криптовалютні платежі, наслідуючи приклад західних колег.

Зарплата в криптовалюті стає все більш поширеною практикою серед українських ІТ-спеціалістів, які працюють на іноземні компанії. Ця практика сприяє поширенню використання криптовалют серед фахівців, які цінують гнучкість та інноваційність у фінансових розрахунках. Крім того, існують способи отримання криптовалюти безоплатно, наприклад, за участь в рекламних кампаніях або заповнення капчі, що дозволяє залучити нових користувачів до криптовалютного світу.

Придбання криптовалюти в Україні можливе через біржі або обмінники, проте важливо обирати надійних продавців з доброю репутацією для забезпечення безпеки угоди. Купівля криптовалюти безпосередньо у продавців у своєму місті рекомендується як більш безпечний варіант [3].

Криптовалюти в Україні демонструють, як використання комп'ютерних потужностей мільйонів учасників може створити надійну пірингову мережу без центрального сервера для обліку та зберігання транзакцій. Сучасні криптографічні методи забезпечують високий рівень безпеки цих операцій, хоча віра в абсолютну непорушність такого захисту може бути надмірно оптимістичною без належної ІТ-підтримки.

Ігнорування криптовалютного ринку державою не є продуктивним. Краще розглядати криптовалюти як можливість для розширення фінансових інструментів та альтернативу традиційній фінансовій системі. Україні потрібно розвивати відповідне законодавство та підтримувати інновації у цій сфері для використання потенціалу криптовалют на повну.

Підприємці поступово починають працювати з криптовалютою: у травні 2016 року в Україні було встановлено перший біткоїн-термінал. Цей апарат для цифрової валюти розташований у одному з торговельних центрів Одеси та підтримує операції в обидві сторони: біткоїни можна купити за гривні, а також продати та отримати гривні відразу в руки.

Українські чиновники вже розглядають криптовалюту як інвестиційний актив. Правоохоронні органи також активізували свою діяльність у сфері криптовалют: останніми місяцями відбулося кілька гучних арештів. Зокрема, на

території Інституту імені Патона у Києві було виявлено "ферму" з 200 комп'ютерів для генерації біткоїна. Майнерам висунуто звинувачення у незаконному підключенні до електромереж, фіктивному підприємництві, ухиленні від сплати податків.

Таким чином, незважаючи на відсутність чіткої регуляторної політики, вже вимальовуються певні "червоні лінії" для українських майнерів криптовалют. Криптовалюта має низку переваг: транзакції з криптовалютою є повністю анонімними та конфіденційними. Вся інформація про транзакції зашифрована у набір символів, особисті дані не прив'язані до криптовалютного гаманця; кожна одиниця криптовалюти має унікальний код і захищена від підробки; криптовалюта є децентралізованою, тобто не має контрольного центру, завдяки чому засновник цифрових грошей або будь-яка фінансова установа не може впливати на її існування.

Курс обміну та операції повністю регулюються користувачами електронних гаманців; кожна одиниця криптовалюти не прив'язана до одного з банків, значно зменшує суму комісії за транзакції.

Вартість комісії зазвичай становить вартість енергоресурсів, витрачених на транзакцію; відсутність зв'язку з банками сприяє значному скороченню часу, витраченого на транзакції з криптовалютою. Зазвичай підтвердження транзакцій з криптовалютою надходить протягом кількох секунд; транзакції здійснюються безпосередньо між різними власниками електронних гаманців, що сприяє збільшенню швидкості транзакцій та зменшенню комісії; емісія більшості типів криптовалют має максимальний поріг, зумовлений кінцевістю всіх можливих комбінацій символів, що формують кожен нову одиницю криптовалюти. Це допомагає зменшити необґрунтовану грошову масу в обігу та знизити інфляцію. Водночас, переваги криптовалют можуть бути одночасно і їх недоліками.

Повна анонімність та конфіденційність транзакцій можуть призвести до спекуляцій з валютою та її використанню для злочинних операцій (торгівля людьми, контрабанда наркотиків, фінансування тероризму тощо). Шахраї вигадують все нові схеми "розвода", прив'язуючись до модного слова. Навіть на

OLX.UA можна знайти оголошення, де під виглядом біткоїнів продаються сувенірні монети. Також створюються криптовалютні піраміди. Усе це можливо, оскільки у нас ще немає спеціального законодавчого регулювання цієї сфери на законодавчому рівні.

На початку 2017 року серед криптовалют, які користувались найбільшою популярністю в Україні, можна виділити такі видатні приклади:

- **Bitcoin (BTC)** криптовалюта займає лідируючі позиції на світовому ринку, так само як і в Україні, з ціною, що наближається до 1300 доларів США. Вона стала символом цифрових валют та їхнього стрімкого розвитку.
- **Ethereum (ETH)** випущена в 2015 році, ця криптовалюта швидко завоювала популярність завдяки своїй технології блокчейн, що дозволяє застосування у різноманітних сферах. Ethereum виступає не тільки як криптовалюта, але й як платформа для розробки децентралізованих додатків. Її ціна становить близько 32 доларів США.
- **Dash** різке зростання аналітики пов'язують з випуском оновлення, що значно підвищило швидкість транзакцій і рівень анонімності. Ціна Dash наблизилася до 100 доларів США.
- **Monero (XMR)** відома своєю безпекою та анонімністю, Monero утримує стабільні позиції серед лідерів криптовалют з високою ринковою капіталізацією. Ціна Monero становить близько 18 доларів США.
- **Ripple (XRP)** як платіжна система з власною криптовалютою, Ripple пропонує швидкий та ефективний обмін валют за принципом довіри. Ціна Ripple є досить низькою – лише 0,006440 долара США.

Кожна з цих криптовалют має свої унікальні характеристики та сфери застосування, проте всі вони спільно демонструють широкі можливості цифрової економіки та інноваційні підходи до фінансових транзакцій. Розвиток та популяризація криптовалют в Україні відображає глобальні тенденції у цій галузі та вказує на зростаючу роль цифрових активів у сучасному світі.

Проблема правового регулювання криптовалют в Україні полягає в тому, що система їх функціонування є децентралізованою у розподіленій комп'ютерній

мережі та не може контролюватися державою, отже, обіг такого засобу оплати не може бути належним чином регульований. Крім того, якщо врахувати процес Майнінгу як збільшення обсягу криптовалют та їх перехід у неконтрольовану сферу, такий процес призведе до ще більшого ослаблення національної валюти за рахунок зростання інвестицій у криптовалюту [27;21]

Хронологію подій, що регулюють правовий статус криптовалюти в Україні, можна простежити в Таблиці 2.4. У 2017 році навіть була спроба прийняти Закон України "Про обіг Криптовалюти в Україні".

Якби його вдалося прийняти, ми б мали таке тлумачення криптовалюти: криптовалюта як програмний код (набір символів, чисел та літер) є об'єктом права власності, який може виступати як засіб приватної власності, інформація про який вноситься та зберігається в системі блокчейн як облікові одиниці поточних систем блокчейну у вигляді даних (програмного коду). При цьому проект зазначав, що до криптовалюти застосовуються загальні правила, які застосовуються до права приватної власності, а загальні положення про угоду обміну застосовуються до транзакцій із криптовалютою, у відповідності до законодавства України. Проект також передбачав розподіл податкових правових відносин до операцій з майнінгом та обміном криптовалюти відповідно до чинного законодавства України (тобто криптовалюту підлягало б оподаткуванню). На жаль, цей закон не був прийнятий. Незважаючи на все, ринок криптовалют де-факто існує в Україні, як свідчить потужна криптовалютна спільнота, великі бізнес-гравці криптосвіту з українським корінням.

Наприклад, у 2014 році було створено громадську організацію Bitcoin Foundation Ukraine, згідно з якою Україна входить у топ-країни користувачів криптовалют. Крім того, багато українських чиновників також повірили у прибутковість Bitcoin, наявність якої криптовалюти згадується у їх податкових деклараціях.

У 2021 році Верховною Радою було прийнято законопроект "Про Віртуальні Активи", але Президент не підписав його і повернув до Ради зі своїми пропозиціями. Тобто криптовалюта не отримала офіційного статусу.

Підсумовуючи, слід зазначити, що Україна вивчає новий ринок, уникаючи державної відповідальності за негативні наслідки для учасників ринку криптовалют, тобто дотримується позиції нейтралітету. Відсутність правового статусу негативно впливає на облікові процеси стосовно цього типу валюти.

Таблиця 2.4 - Хронологія подій, що регулюють правовий статус криптовалюти в Україні[22;23]

Дата прийняття	Документи з поясненнями та рекомендаціями	Короткий опис
10.11.2014	НБУ опублікував роз'яснення "Про законність використання в Україні" віртуальної валюти / криптовалюти "Bitcoin"	НБУ розглядає "віртуальну валюту / криптовалюту" Bitcoin як грошовий сурогат, який не може бути використаний фізичними та юридичними особами на території України як засіб платежу, оскільки це суперечить нормам українського законодавства. Це роз'яснення пізніше було відкликано.
08.12.2014	Лист НБУ №29-208/72889 "Про класифікацію операцій з" віртуальною валютою / криптовалютою "Bitcoin" як операцій з валютними цінностями, а також наявність підстав для зарахування до ... (втратило актуальність з 22.03.2018)	Операції з "віртуальною валютою / криптовалютою" Bitcoin вважаються операціями з валютними цінностями. Також визначено, що Bitcoin є грошовим сурогатом, який не має реального забезпечення вартості, і діяльність з купівлі-продажу Bitcoin має ознаки функціонування так званих "фінансових пірамід".
09.11.2016	Законопроект про Електронну Валюту	НБУ схвалив "Дорожню карту безготівкової економіки", в якій згадується реалізація технології Blockchain в Україні. В цьому контексті планується переведення деяких державних реєстрів на технологію Blockchain.
30.11.2017	Заява НБУ та Національної комісії з фінансових послуг про статус криптовалюти в Україні	Згідно з якою криптовалюту не можна визнати як гроші, валюту або законний платіжний засіб, не є валютною цінністю, електронними грошима або цінним папером. Таким чином, криптовалюту не можна визнати грошовим сурогатом.
19.06.2018	Лист Державної служби спеціального зв'язку № 04/02/02-1909	Майнінг криптовалюти не є ліцензованою послугою.
07.11.2019	Меморандум Міністерства цифрової трансформації та міжнародної компанії Binance	Документ містить інформацію про формування позиції щодо встановлення потенційного правового статусу віртуальних активів і валют в Україні.

Джерело: розроблено автором за даними [22;23]

У 2021 році Верховною Радою було прийнято законопроект "Про Віртуальні Активи", але Президент не підписав його, повернувши до Ради зі своїми пропозиціями. Отже, криптовалюта не отримала офіційного статусу. Незважаючи на це, Україна досліджує новий ринок, при цьому уникаючи державної відповідальності за негативні наслідки для учасників ринку криптовалют, тобто дотримується позиції нейтралітету. Відсутність правового статусу негативно впливає на облікові процеси стосовно цього типу валюти.

В Україні правове поле криптовалют оформилось з ухваленням Закону «Про віртуальні активи» 17 лютого 2022 року, що стало кроком до офіційного визнання та регулювання обігу криптовалют, таких як біткоїни. Згідно з цим Законом, криптовалюта визначається як нематеріальний актив з власною цінністю, що відтепер є об'єктом цивільного права. Таке регулювання створює умови для легальної роботи криптовалютних бірж як вітчизняних, так і зарубіжних, дозволяє банкам відкривати рахунки для компаній, які працюють з криптовалютою, та забезпечує правовий захист інвестицій українців у цифрові активи.

Цей Закон відкриває перспективи для формування цілісного ринку віртуальних активів в Україні, привертаючи увагу іноземних інвесторів і підвищуючи імідж України як країни, відкритої до цифрових інновацій. Таке регулювання може заохотити розвиток національних стартапів і цифрової економіки.

Закон ділить цифрові активи на три категорії: незахищені цифрові валюти з плаваючим курсом (наприклад, Bitcoin, Ethereum), застраховані активи, які надають право на дохід, та фінансові активи, що включають фіатні криптовалюти та дорогоцінні метали. Також закон вимагає, щоб компанії, які працюють з криптовалютами, були зареєстровані у відповідних органах, отримуючи ліцензію на один рік.

Окрім того, Закон вводить визначення таких понять як «віртуальний актив», «електронний гаманець», «обмінники криптовалют», надаючи чіткість термінології у сфері криптовалют [29]. Відзначається, що цей законопроект не стосується питань видобутку криптовалют, офіційно легалізуючи майнінг в країні.

Таке прогресивне регулювання сприяє залученню інвестицій та розвитку цифрової економіки, водночас створюючи необхідний баланс між інноваційним розвитком та захистом прав учасників ринку.

На українському ринку криптовалют активно застосовуються різноманітні фінансові технології та інструменти, включаючи децентралізовані фінанси (DeFi), децентралізовані ігри (GameFi), незамінні токени (NFT) тощо. Місцева влада вирішила не накладати заборони або обмеження на криптовалюту, завдяки чому Україна стала однією з лідерів у СНД за кількістю Біткойн-агентств із власними криптовалютними біржами.

За даними Таблиці 2.5 видно, що у країнах Європейського Союзу правове регулювання криптовалют ще формується, адже ці активи активно використовуються в економіці. Великобританія виступає одним з лідерів у цьому напрямку, інвестуючи близько 10 мільйонів фунтів у розробки та дослідження у сфері FinTech та цифрових валют.

Португалія відома своєю дружністю до криптовалют, де доходи від криптовалют були звільнені від податків. Однак, згідно з останніми планами, введення податку на прибутки від криптовалют, що утримуються менше року, планується на рівні 28%. Криптоактиви, що зберігаються понад рік, залишаються без податкового обкладення. Також передбачається введення податку на безоплатні перекази криптовалют та комісії за операції, що відповідає законодавству інших європейських країн.

У Польщі криптовалюта розглядається як приватна власність і міра вартості, але не як грошовий еквівалент. Різні держави світу підійшли до регулювання криптовалют по-різному, формуючи три основні групи країн залежно від розповсюдження віртуальної валюти та ефективності їхнього регулювання.

Першу групу складають держави, де ринок криптовалют регулюється законодавчо, до яких належать США, Канада та Японія. Наприклад, у США існує значна кількість біткойн-автоматів, а криптовалюта має статус аналога звичайних грошей у деяких аспектах і як товар, що обкладається податками. Водночас,

законодавство варіюється залежно від штату, як, наприклад, у Вашингтоні, де бізнес, що займається переказами криптовалюти, мусить мати відповідну ліцензію.

Таблиця 2.5 Підходи різних країн щодо статусу та оподаткування криптовалют[29,30]

Австралія	Актив для цілей приросту капіталу	Податок з продажу
Білорусь	Діяльність у сфері високих технологій	криптовалют фізичними особами не вважається підприємницькою
Бразилія	Актив	Податок на приріст капіталу
Великобританія	Актив	Податок на прибуток
Данія	Не вважається валютою	Звільнення від оподаткування
Ізраїль	Актив	Податок на прибуток (приріст капіталу), податок на додану вартість
Канада	Товар	Податок на дохід, податок на приріст капіталу
Нідерланди	Бартерна операція	Податок на доходи фізичних осіб
Німеччина	Приватні гроші. Розрахункова грошова одиниця	Податок на приріст капіталу
Норвегія	Актив	Податок на майно, податок з продажу
Сінгапур	Не вважається валютою чи товаром	підпадає під фактори, які визначають торгівлю. Фактично не оподатковуються
США	Криптовалюта - товар. Токени ICO цінні папери	доходи фізичних осіб, внески на соціальне страхування
Фінляндія	Фінансова послуга	Податок на збільшення ринкової вартості капіталу, прибутковий податок
Швейцарія	Іноземна валюта	Операції не оподатковуються
Японія	Активоподібні цінності, що використовуються при платежах	31 липня 2017 р. було звільнено від податку на споживання

Джерело: розроблено автором за даними [29,30]

Досвід Канади у сфері легалізації та контролю за обігом криптовалют стоїть на передовій у світовому масштабі. Законодавство країни вимагає від криптовалютних бірж реєстрації як фінансових інституцій в місцевому Центрі аналізу фінансових операцій, що забезпечує прозорість та відповідальність. Також, в рамках боротьби з відмиванням коштів, введено обов'язок повідомляти про підозрілі транзакції та верифікацію користувачів.

Японія та Швеція визнали криптовалюту як легітимний платіжний засіб, але в Японії криптовалютні фірми стикаються з високими податковими ставками – 30% з прибутку, включаючи нереалізований дохід. Це створює додаткові фінансові навантаження на компанії, що працюють з криптовалютами.

У Європейському Союзі, зокрема в Австрії, Норвегії, Ісландії, Фінляндії та Німеччині, вже існує певне законодавче регулювання криптовалют. Наприклад, в Австрії віртуальні валюти мають статус нематеріальних активів, а в Німеччині криптовалюти класифікуються як фінансовий інструмент, згідно даних Таблиці 2.5

Португалія зазнала змін у податковому законодавстві щодо криптовалют, вводячи оподаткування доходів від їх продажу за ставкою 28%, якщо криптоактиви зберігаються менше року. Такі кроки узгоджуються з тенденціями в інших європейських державах та мають на меті збалансувати ринок віртуальних активів.

Канада та інші країни працюють над створенням регуляторного середовища, що забезпечує захист інвесторів та користувачів, в той же час сприяючи інноваціям та зростанню цифрової економіки. Це включає чіткі правила щодо обігу криптовалют, верифікації користувачів, а також податкове регулювання доходів від криптоактивів.

В Україні досі існує питання стосовно податкового регулювання доходів, здобутих через операції з криптовалютами. Ситуація зміниться тільки після того, як депутати Верховної Ради підтримають законопроект, який передбачає зміни до Податкового кодексу країни щодо криптовалют. Впровадження цього законопроекту відкриє двері до значного зростання податкових надходжень від новітньої галузі економіки, яка до теперішнього часу залишалася поза межами оподаткування. Експерти прогнозують, що до 2025 року ринок віртуальних активів у легальному та податковому середовищі може досягти 5 мільярдів доларів щорічно, що дозволить державному бюджету отримати до 250 мільйонів доларів.

Ухвалення закону про віртуальні активи, який поки що не набрав чинності через відсутність необхідних податкових змін, дозволить Україні стати однією з найпривабливіших юрисдикцій для розвитку високотехнологічного бізнесу. Закон дасть можливість як українським, так і іноземним криптовалютним компаніям легально працювати на території країни, зокрема відкривати рахунки в банківських установах. Він також закладе основу для судового захисту прав власників криптоактивів.

Таблиця 2.6 Об'єм криптовалют в Україні [26]

Рік	Об'єм (млрд грн)
2016	267,462
2017	270,454
2018	275,641
2019	281,973

Джерело: складено автором за даними [26]

Однак, для остаточного врегулювання ситуації потрібно прийняти зміни до Податкового кодексу, щоб запровадити загальні правила оподаткування доходів з криптовалют, що може залучити іноземні інвестиції та підтримати вітчизняні стартапи.

Вивчаючи міжнародний досвід, можна виділити кілька напрямків для України:

- регуляція обігу криптовалют, оподаткування доходів з них, впровадження блокчейну у державному секторі
- захист прав інвесторів та споживачів, а також розробка механізмів для боротьби з криптовалютним шахрайством.

Окрім того, інтеграція європейських стандартів може сприяти зростанню прозорості та безпеки у криптоіндустрії.

Адаптація нормативних вимог EU MiCA до українського законодавства відіграє ключову роль у забезпеченні успіху криптовалютної індустрії в Україні, роблячи її привабливішою для іноземних інвестицій та сприяючи внутрішньому розвитку.

Криптовалютний ринок за останні роки зазнав значного розвитку, який не обминув і Україну. Цей сектор демонструє інноваційний потенціал та викликає

широке обговорення серед фахівців, інвесторів, регуляторів, а також звичайних користувачів. Україна, маючи сильну ІТ-галузь та високий рівень інтересу до новітніх технологій серед населення, стала однією з країн, де криптовалюти набули особливої популярності. Вплив криптовалютного ринку на Україну можна розглядати через призму декількох аспектів: економічного, правового та соціального.

З економічної точки зору, криптовалюти пропонують українцям нові можливості для інвестицій, збереження капіталу та заробітку. В умовах високої волатильності національної валюти та економічних невизначеностей, багато українців звернулися до криптовалют як альтернативного способу збереження своїх заощаджень. Також, з огляду на зростаючий інтерес до криптовалютних інвестицій, Україна має шанс привабити іноземні інвестиції та стимулювати розвиток внутрішнього ринку стартапів і технологічних інновацій.

З правового боку, український уряд і регуляторні органи почали активно працювати над розробкою законодавчої бази, яка б регулювала криптовалютний ринок. Зусилля спрямовані на створення прозорих та справедливих умов для учасників ринку, захист інвесторів, а також запобігання використанню криптовалют у незаконних цілях. Розвиток правового поля може сприяти більшій інтеграції України в глобальну криптовалютну екосистему та підвищити довіру до криптовалют як інструменту інвестування та платежів.

Соціальний аспект впливу криптовалют на Україну тісно пов'язаний з підвищенням фінансової грамотності населення та розвитком цифрової економіки. З одного боку, зростаюча популярність криптовалют стимулює українців до глибшого вивчення принципів роботи цифрових активів, інвестицій та ризик-менеджменту. З іншого боку, розповсюдження криптовалют і блокчейн технологій може сприяти розвитку електронного урядування, забезпеченню прозорості державних закупівель, виборів та інших аспектів суспільного життя.

Окрім того, криптовалюти відкривають перед Україною перспективи участі в глобальних економічних процесах, знижуючи бар'єри для міжнародних платежів, спрощуючи доступ до зарубіжних ринків для українських підприємців та

стартапів. Водночас, це ставить перед країною виклик адаптації національної економіки до умов цифрової ери, включаючи необхідність розвитку ІТ-інфраструктури, підготовки кваліфікованих фахівців та забезпечення кібербезпеки.

Враховуючи вищезгадане, можна зробити висновок, що криптовалютний ринок має велике значення для України, пропонуючи широкі можливості для економічного зростання, розвитку технологій та підвищення добробуту громадян. Водночас, важливою умовою реалізації цього потенціалу є розвиток відповідного правового регулювання, забезпечення стабільності та безпеки ринку, а також підвищення фінансової грамотності населення.

2.3 Світова практика функціонування криптовалют та досвід для формування національної стратегії їх функціонування в Україні

Криптовалюти представляють собою специфічний тип електронних грошей, що діють у віртуальному просторі та базуються на децентралізованій платіжній системі, що працює на основі технології блокчейну. Основна ідея блокчейну полягає в тому, що дані відображаються та зберігаються на різних комп'ютерах, що не мають єдиного центрального сервера. Під час передачі криптовалют створюється мережа, яка дозволяє проводити операції без посередництва сторонніх учасників. Це надає криптовалютам унікальність та прискорює їх розвиток.

Для забезпечення функціонування криптовалют використовуються різні методи, такі як майнінг, форжинг та ICO. Майнінг полягає у створенні нових блоків у блокчейні криптовалют, що відбувається за допомогою спеціалізованого обладнання, наприклад, відеокарт. Форжинг також використовується для підтримки мережі, але враховує кількість створених блоків користувачем. ICO - це метод швидкого випуску та продажу нової криптовалюти інвесторам.

Криптовалютний ринок знаходиться в стані постійного розвитку та формування. Правила його функціонування постійно удосконалюються, а нові учасники та компоненти ринку набирають обертів. Інфраструктура ринку постійно змінюється, що сприяє його динаміці та росту.

На українському ринку криптовалют діють різні біржі та обмінники, такі як KUNA, Exmo та BTC TRADE UA. Обмінниками найчастіше використовуються Bitcoin, Ethereum та Litecoin. Також українські компанії активно займаються майнінгом криптовалют та ICO. Цей сегмент ринку постійно зростає, що створює нові можливості та виклики для учасників.

Зміни в фінансовій системі, спричинені розвитком криптовалют, належать до найбільш актуальних та вимагають уваги з боку регуляторів. Зокрема, державні органи, такі як Національний банк України, Міністерство фінансів, Державна фіскальна служба, а також Національна комісія з цінних паперів та фондового

ринку, відіграють важливу роль у регулюванні фінансових ринків та забезпеченні стабільності.

Нинішній стан інфраструктури ринку криптовалют значною мірою залежить від наявності чітких правил для учасників ринку. Проте, наразі діючі нормативно-правові акти мало визначають терміни, пов'язані з криптовалютами, не уточнюють дозвільні процедури та порядок оподаткування. Це створює прогалини у регулюванні та може призвести до недовіри до ринку з боку учасників.

Оптимізація регуляторних відносин між державою та бізнесом може сприяти зміцненню взаємодії та довіри. Чітке визначення прав та обов'язків учасників ринку криптовалют, включаючи як фізичних, так і юридичних осіб, є ключовим елементом для подальшого розвитку інфраструктури та її інтеграції на міжнародному рівні.

Вплив криптовалют на традиційні валюти та методи розрахунку залишається предметом активних дискусій. Держави зазвичай реагують на розвиток криптовалютного ринку з обережністю через недостатню можливість контролю. Проте, деякі країни, такі як США, Великобританія, Японія та Канада, демонструють більш лояльне ставлення до цифрових валют, використовуючи їх як засіб платежу та інвестиційний інструмент.

Нині криптовалюти мають обмежений вплив на національні валюти, більшість операцій зводяться до конвертації у традиційну валюту. Однак, при відповідному розвитку ринку та політичних умовах, цей вплив може збільшитися. У цілому, перспективи розвитку криптовалютного ринку залежать від дієвого регулювання та взаємодії між державними органами, бізнесом та суспільством.

Хоча біткоїн та інші криптовалюти ще не готові замінити традиційні гроші на валютному ринку, вони вже мають певний вплив на економічні процеси та їх учасників. Банки стали одними з перших суб'єктів, які відчули цей вплив. Багато центральних та приватних банків уважно стежать за розвитком криптовалютного ринку та намагаються знайти своє місце в ньому. Деякі банки вже активно досліджують можливості створення власних цифрових валют, щоб адаптуватися до цих змін.

Таблиця 2.7 Позитивні і негативні аспекти функціонування криптовалют в світовій економіці[18].

Позитивні аспекти	Негативні аспекти
Криптовалюта може використовуватися як платіжний засіб.	Використання криптовалюти піддається хакерським атакам, що викликає недовіру та небезпеку для користувачів та інвесторів.
Вартість криптовалют захищена від інфляції.	Висока вартість криптовалюти залежить від високого попиту та обмеженої пропозиції.
Користувачі самостійно керують власними рахунками.	Правоохоронним органам складно контролювати фінансові махінації з використанням криптовалют.
Фінансові операції з криптовалютою не є лімітованими.	Нелімітованість трансакцій дає широкі можливості для відмивання грошей.
Персональні дані власника електронного гаманця зберігаються в таємниці, що сприяє захищеності від крадіжки особистих даних.	Втрата пароллю або доступу до електронного гаманця призведе до повної втрати криптовалюти.
Історія трансакцій є відкритою.	Криптовалюти використовуються на чорному ринку або для ухилення від сплати податків.
Криптовалюту можна відправляти та отримувати в будь-якій точці світу і у будь-який момент часу.	

Джерело: розроблено автором за даними [18]

Хоча майбутнє впливу криптовалют на банківську систему залишається неоднозначним, деякі компанії вже вживають кроків для інтеграції цифрових валют у свої послуги. Наприклад, кілька провідних світових банків активно працюють над запуском нових форм валюти, використовуючи технологію розподіленого реєстру для проведення моментальних розрахунків та клірингу за операціями з цінними паперами.

У світі також спостерігається зростання інтересу приватних компаній та корпорацій до криптовалют. Багато з них вже приймають біткоїн як засіб оплати за свої товари та послуги. Крім того, в університетах та навіть у кав'ярнях деяких країн можна розрахуватися криптовалютою.

В Україні також спостерігається зростання популярності криптовалют. Деякі компанії вже приймають їх як засіб платежу, що свідчить про поступове поширення цього виду грошей серед населення та бізнесу Таблиця 2.8.

Однією з найбільш очевидних переваг є можливість користувача відстежувати та контролювати рухи криптовалюти, оскільки всі транзакції зберігаються у мережі блокчейн.

Крім того, криптовалюта є більш портативною, ніж паперові гроші, і забезпечує свободу у виплаті, оскільки транзакції можна здійснювати у будь-який момент часу в будь-якій точці світу, де є Інтернет. Важливою перевагою є також те, що для операцій з використанням криптовалюти не потрібно відкривати та утримувати банківські рахунки, а обслуговування має низьку вартість.

Крім того, користувачі користуються анонімністю власника криптовалюти, оскільки для реєстрації криптогаманця не потрібні персональні дані особи. Крім того, криптовалюта може використовуватися не лише як засіб платежу, а й як інвестиційний інструмент.

Незважаючи на те, що криптовалюти ще не стали міжнародною валютою та не замінили традиційні, можна вже говорити про недоліки їх використання та ризики, пов'язані з ними. Один з них полягає у тому, що децентралізація емісії, яка існує для біткоіна та інших криптовалют, може зникнути в майбутньому.

Таблиця 2.8 Компанії в Україні, які приймають розрахунки у Bitcoin[23]

Сфера	Компанія	Вид діяльності
	Tix24	Інтернет-магазин товарів
	Digit	Інтернет-магазин техніки
	Омега-Клімат	Інтернет-магазин кліматичної техніки
	Asic Trade	Інтернет-магазин обладнання для майнінгу
	BeAngel	Інтернет-магазин нижньої білизни та купальників
Продажі	Rechi.ua	Інтернет-магазин одягу
Юристи	Juscutum	Юридичні послуги

Сфера	Компанія	Вид діяльності
	Ильяшев и Партнери	Юридичні послуги
	Михайлюк, Сороколат і Партнери	Реєстрація торгової марки
ІТ	RX-name	ІТ-послуги, хостинг
	Unihost	Хостинг, домени
Різне	Adventure Tours	Організація пригод по Україні
	Centro Hostel	Хостел
	Videofabrika	Творча студія
	Твоя Усмішка	Стоматологія
	Golden Corn	Перевезення агропродукції
	Эко Лавка	Продаж органічних продуктів
	GEK	Ріелторські послуги
	Актив Принт	Друкарня
	Sendflowers	Продаж квітів

Джерело: розроблено автором за даними [23]

Кінець Таблиці 2.8

Наприклад, обіг цих цифрових грошей заснований на принципі proof-of-work або proof-of-stake. У разі proof-of-work захист транзакцій залежить від обчислювальних потужностей, тому найпотужніші користувачі мають пріоритет. У разі proof-of-stake транзакції захищаються зберіганням певної кількості грошей на рахунку.

Також варто зазначити, що точно відслідкувати транзакції у криптовалютній системі дуже складно, що сприяє злочинності, зокрема, наркоторгівлі та чорним ринкам. Іншими недоліками криптовалют є велика волатильність курсу та складність використання для деяких користувачів.

Перспективи поширення криптовалют та їх майбутнє в сучасному світі є одними з найбільш обговорюваних тем. Загалом, відсутність єдиної точки зору щодо майбутнього ринку цифрових активів характерна як на загальному рівні, так і серед конкретних суспільств та громад.

При розгляді перспектив поширення криптовалют важливо відзначити, що їх "стартовий успіх" в значній мірі пов'язаний з інноваційністю. Фактор інноваційності технологій став ключовим у швидкому розвитку криптовалютної індустрії в усьому світі. Однак роль державного регулювання та соціальних настроїв у впровадженні криптовалют також надзвичайно велика.

Кількість різноманітних криптовалют зростає щодня, свідченням чого є понад 10000 видів цих цифрових активів у світі на лютого 2022 року. Проте, варто зауважити, що не кожна з них є успішним проектом, оскільки лише 20 криптовалют забезпечують 90% ринкової капіталізації.

Важливу роль у поширенні криптовалют грає просторовий чинник, оскільки кожна країна та спільнота реагує на цей феномен по-своєму. Ступінь адаптації криптовалют залежить від багатьох факторів, зокрема, від загальної конкурентоспроможності країни.

Узагальнюючи, для визначення перспектив розвитку криптовалютного ринку потрібно аналізувати різні показники, що впливають на його розвиток. Однак, важливо враховувати, що деякі аспекти, такі як державне регулювання, можуть мати значний вплив на його подальший розвиток, навіть без окремого аналізу.

У контексті глобальних фінансових інновацій, криптовалютний ринок стає дедалі значущим фактором, який формує економічний ландшафт не лише на світовому рівні, але й в Україні. Проаналізувавши сучасний стан та поточні тенденції, можна зробити прогнози щодо майбутнього впливу криптовалютного ринку на Україну, враховуючи економічні, соціальні та правові аспекти.

Економічний вплив криптовалют на Україну буде продовжувати зростати, зокрема через збільшення інвестицій у цифрові активи та блокчейн-проекти. Це, у свою чергу, може сприяти розвитку нових стартапів, створенню робочих місць та залученню іноземних інвестицій. Крім того, з огляду на глобальну тенденцію до децентралізації фінансових послуг, Україна може стати одним із лідерів у сфері розробки та впровадження децентралізованих фінансових інновацій (DeFi), що надасть їй конкурентні переваги на міжнародному рівні.

Соціальний вплив криптовалютного ринку на Україну може виявитися через зміни у фінансовій культурі населення, зокрема через підвищення рівня фінансової грамотності та інтересу до інвестицій. Також криптовалюти можуть сприяти фінансовій інклюзії, надаючи доступ до фінансових послуг для мешканців віддалених або недостатньо обслуговуваних регіонів. З іншого боку, зростання популярності криптовалют може спричинити потребу в освітніх програмах, спрямованих на захист прав споживачів та протидію фінансовим шахрайствам.

З точки зору правового регулювання, Україна вже робить кроки до створення законодавчої бази для криптовалют та блокчейн-технологій. Прогнозується, що в майбутньому уряд зосередить увагу на створенні сприятливих умов для розвитку криптовалютного ринку, забезпеченні правової ясності для інвесторів та захисту інтересів споживачів. Це може включати в себе розробку норм, що регулюють використання криптовалют у фінансових операціях, податкове обкладання, а також заходи щодо боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму.

Технологічний прогрес у сфері блокчейн та криптовалют відкриває перед Україною нові можливості для розвитку цифрової економіки. Це може сприяти модернізації державного управління, підвищенню прозорості та ефективності публічних послуг. Також варто очікувати зростання застосувань блокчейну в різних секторах економіки, від аграрного сектору до ІТ та логістики, що може стати додатковим стимулом для економічного розвитку країни.

Дослідження світового досвіду у сфері регулювання ринку цифрових фінансових активів (ЦФА) виявило кілька ключових принципів, які повинні бути застосовані при формуванні національної стратегії у цій галузі:

1. Обмеження доступу до цифрових фінансових активів не є ефективним рішенням, враховуючи глобальний характер цього ринку. Цифрові активи є логічним розвитком традиційних фінансових інструментів і їх заборона лише спричинить перехід операцій у неофіційний сектор або за кордон, що

ускладнить контроль та зменшить податкові надходження від легітимного обігу ЦФА.

2. Комплексний підхід до регулювання ринку ЦФА є необхідністю. Участь у цьому процесі повинні брати як регулятори фінансового ринку, так і податкові та моніторингові органи. Цифрові активи тісно переплітаються з традиційним фінансовим ринком, тому їх ігнорування може створити ризики для користувачів.
3. Спеціальний режим для входу та виходу з ЦФА має бути встановлений. Обмін цифрових активів на традиційні валюти потребує аналогічного моніторингу, як і традиційні банківські операції, щоб запобігти нелегальному походженню коштів та їх використанню.
4. Податкове регулювання обігу ЦФА є ключовим аспектом, оскільки цифрові активи вже виконують деякі функції грошей та можуть пропонувати користувачам анонімність та уникнення податків. Тому введення податку на операції з ЦФА при їх обміні на фіатні гроші може забезпечити справедливе оподаткування та додаткові доходи для бюджету.

Рис 2.4 Модель оподаткування операцій з криптовалютами [21]

У контексті України, необхідність вдосконалення регулювання ринку ЦФА є актуальною. Впровадження Закону «Про віртуальні активи»[22] має стати кроком до легалізації цього ринку, забезпечення правового поля для діяльності

криптовалютних бірж та захисту прав власників ЦФА. Однак, для повної інтеграції цього сектора у національну економіку також потрібно адаптувати податкове законодавство для регулювання операцій з ЦФА, що сприятиме залученню інвестицій та розвитку вітчизняного ринку цифрових активів.

Одним з основних мотивів користувачів при роботі з цифровими фінансовими активами є можливість уникнення оподаткування. Тому запровадження податку на обмін криптовалют на традиційні валюти може бути розумним кроком. Такий податок можна стягувати безпосередньо під час операцій обміну, зі ставкою не більше ніж 2% від суми транзакції.

В Україні вже існує вимога до платників податків декларувати доходи від цифрових активів, включаючи прибутки від майнінгу та торгівлі. Проте, через особливості цифрових активів, контроль за цими зобов'язаннями часто залишається на совісті самого платника податків.

При запровадженні податку на транзакції з ЦФА, слід враховувати наступні моменти:

- Оператори ринку, які здійснюють обмін фіатних грошей на ЦФА, мають стати податковими агентами і забезпечувати сплату податку в момент транзакції.
- Податкове стягнення має бути актуальним лише при купівлі криптоактивів за фіатні гроші, щоб стимулювати легалізацію доходів через криптовалюти.
- Розмір податку на транзакції між 1% і 2% може регулюватись залежно від потреб державної політики щодо стимулювання або обмеження певних видів операцій.

Крім того, глобальний обмін інформацією між регуляторами різних країн про транзакції з ЦФА може значно підвищити ефективність боротьби з нелегальними операціями. Україна може активно включитись в міжнародні ініціативи з обміну даними, якщо така програма буде реалізована на глобальному рівні, що зміцнить її позиції як відповідального учасника міжнародної фінансової системи.

Сьогодні вже існує можливість обмінювати інформацію про великі обміни криптовалют на традиційні гроші, зокрема завдяки міжнародній спільноті фінансових розвідок Egmont Group, яка об'єднує 166 країн. Запровадження більш жорсткого контролю за купівлею цифрових активів за фіатні гроші та введення ліцензування для провайдерів послуг у сфері криптоактивів дозволить країнам визначати, які цифрові активи та їх емітенти не допускаються до обігу. Створення так званого "чорного списку" учасників Egmont Group зменшить популярність "небажаних" ЦФА. Це змусить національні регулятори та фінансові служби підтримувати ефективну боротьбу з нелегальним обігом цифрових активів.

Ліцензування компаній, що здійснюють обмін фіатних активів на цифрові, має стати обов'язковим, щоб забезпечити контроль за цією сферою. На жаль, в Україні цей процес поки що не впроваджено через невступ в дію закону "Про віртуальні активи". Відсутність відповідного ліцензування призводить до ряду проблем, таких як неможливість точного моніторингу обміну на фіатні валюти, відсутність контролю за доходами операторів ринку, ускладнений фінансовий моніторинг та нездатність виявляти порушення антимонопольного законодавства.

Також критично важливим є введення спеціального регулювання для фінансових посередників, включно з банками, щодо операцій з цифровими активами. Ринок ЦФА інтегрується з традиційним банківським бізнесом, що підкреслює необхідність регуляції цієї сфери.

Наявність фіскальних ризиків, пов'язаних із можливістю ухилення від оподаткування через використання цифрових фінансових активів, змушує розглядати ліберальне регулювання та фіскальне стимулювання як ключові напрями реформування законодавства в Україні. У зв'язку з цим, впровадження податку на транзакції при обміні ЦФА на фіатні гроші, а також забезпечення ліцензування компаній, що працюють у цій сфері, стануть важливими кроками на шляху до створення прозорого та контрольованого ринку цифрових фінансових активів.

У контексті розвитку ринку цифрових активів в Україні, є цілком доцільним активізувати зацікавленість місцевих банків та інших фінансових інституцій у

транзакціях з цифровими активами. Такий підхід дозволить внутрішнім фінансовим організаціям конкурувати з іноземними банками, які перебувають в регіонах з менш строгими податковими режимами.

Один із способів мінімізації ризиків, пов'язаних з використанням цифрових фінансових активів, полягає у впровадженні цифрових валют центральних банків (CBDC). Ці валюти представляють собою цифрову версію національної валюти, випущеної та регульованої центральним банком, і призначеною для забезпечення зручності та безпеки електронних платежів.

За даними CBDCtracker.org, на початку жовтня 2023 року у світі було анонсовано 153 проекти CBDC, з яких деякі були скасовані, інші перебувають на етапі дослідження або вже запуснені як пілотні проекти, а декілька – повністю реалізовані.

На прикладі успішних запусків CBDC в таких країнах, як Багамські острови, Нігерія та Ямайка, а також масштабних пілотних проектів у Китаї, Індії та країнах Східних Карибів, ми можемо визначити основні цілі та переваги введення цифрових валют центральних банків:

1. Покращення доступу населення до фінансових послуг та залучення до банківської системи.
2. Скорочення обсягів тіньової економіки шляхом удосконалення контролю за фінансовими операціями, які ускладнені при готівковому обігу.
3. Зниження витрат на виробництво, обіг та обслуговування готівкових коштів, що важливо для всіх країн, де готівка займає значну частку у платіжному обороті.

Виходячи з дослідження різних пілотних та повноцінних проектів CBDC, можна сказати, що цифрові валюти центральних банків відіграють ключову роль у сучасному етапі розвитку фінансових ринків, пропонуючи новітні рішення для підвищення ефективності платіжних систем.

Таблиця 2.9 Методи державного регулювання VCS

Адміністративні	Економічні	
Заборона здійснення майнінгу, ICO, платіжних, інвестиційних послуг в цілому чи окремих складових VCS	Державне інвестування	
Ідентифікація споживачів фінансових послуг у сфері криптовалют	Оподаткування	на загальній основі включаючи доходи (збитки) від операцій з криптовалютами у загальний результат
Ліцензування окремих видів діяльності у межах VCS		
Встановлення критеріїв підозрілих операцій, що стосуються відмивання грошей, фінансування тероризму, кіберзлочинності		на специфічній основі, виділяючи операції з криптовалютами, як окремий об'єкт оподаткування.
Надання документів, що підтверджують джерела походження коштів, призначених для операцій з криптовалютами		

Джерело: за даними [38]

Аналізуючи перші операції з використанням цифрового юаня в нафтовій галузі, можна зробити висновок про потенційні складнощі у забезпеченні контролю за додержанням міжнародних санкцій. Хоча ці транзакції теоретично можуть бути доступні для аналізу Народним банком Китаю, їх закритий характер ускладнює моніторинг торгівлі російською та іранською нафтою, що підпадає під санкції. Незважаючи на виявлений одиничний випадок використання CBDC для таких операцій, це відкриває перспективу для більш широкого застосування подібного підходу для обходу санкцій. Проте, необхідно пам'ятати, що використання CBDC як інструменту для уникнення санкцій залежить від політичної волі уряду або емітента цифрової валюти.

Крім того, ініціатива зі створення міждержавних розрахункових центрів на базі національних CBDC не виглядає як засіб, що може ефективно сприяти розвитку міжнародної торгівлі. Зокрема, це підтверджує досвід росії, чия зовнішня торгівля у 2022 році частково перейшла на розрахунки у національних валютах, що призвело до значних затримок у платежах і виявилось неефективним для стимулювання торгівельної активності. Хоча певні сегменти

зовнішньоекономічної діяльності теоретично можуть виграти від використання CBDC, як, наприклад, у відносинах між Китаєм та ОАЕ, на глобальному рівні така система може створити додаткові перешкоди для світової торгівлі.

Враховуючи поточні тенденції та можливі перспективи, можна зробити висновок, що криптовалютний ринок має значний потенціал для позитивного впливу на економіку та суспільство України. Проте для реалізації цього потенціалу важливо забезпечити збалансоване правове регулювання, підтримку інновацій та розвиток фінансової грамотності населення.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження криптовалютного сегмента глобального фінансового ринку, було виявлено його значний вплив на сучасні економічні процеси, інвестиційну діяльність та механізми ведення фінансових операцій на міжнародному рівні. Криптовалюти як інноваційний фінансовий інструмент представляють собою як величезні можливості для розвитку економіки, так і певні виклики, зокрема у сфері регулювання та безпеки.

Галузь криптовалют та віртуальних активів по всьому світу розвивається з кожним днем. Уряди країн та окремі особи приділяють значну увагу розвитку цієї галузі, забезпечуючи захист інвесторів та контролюючи спроби шахрайства. Легалізація ринків криптовалют потребує уважного регулювання, щоб уникнути негативного впливу на суспільство через анонімні транзакції та інші фактори.

У довгостроковій перспективі економічний розвиток країни може суттєво залежати від адаптації криптовалютного ринку. Розділення функцій криптовалют, як засобу платежу та як інвестиції, є актуальною проблемою, оскільки цифрові активи стають все більш популярними в цифровому світі. Проте, важливо враховувати, що вони є волатильними та не підкріплені реальними економічними активами, що робить їхню інвестиційну функцію сумнівною.

Також велика увага приділяється аналізу показників, що впливають на володіння криптовалютами в країні. Наприклад, незалежність судів, свобода преси, рівень інфляції та інші фактори мають значний економічний вплив на поширення криптовалют серед населення.

Україна має потенціал стати світовим криптовалютним "хабом" та центром для стартапів та технологічних компаній. Проте, для зміцнення своєї позиції необхідно забезпечити адекватне регулювання та захист прав споживачів. Ринок криптовалют та цифрових активів постійно адаптується до змін української економіки, і лідерство країни в цій галузі може залежати від структурних зрушень.

Інтеграція криптовалют у глобальну фінансову систему продовжує зростати, попри існуючу волатильність та регуляторні виклики. Це підтверджує

актуальність та перспективність криптовалютного сегмента як об'єкта наукового та практичного інтересу.

Правове регулювання криптовалют у багатьох країнах світу знаходиться на різних етапах розвитку, що створює певну правову невизначеність для учасників ринку. Незважаючи на це, зростаючий інтерес до криптовалют з боку державних регуляторів свідчить про поступове формування єдиної регуляторної платформи на міжнародному рівні.

Вплив криптовалют на традиційні фінансові системи є помітним, зокрема через зміну підходів до ведення фінансових операцій, використання блокчейн-технологій та забезпечення вищого рівня прозорості та безпеки транзакцій.

Ризики та виклики, пов'язані з криптовалютами, вимагають від інвесторів, компаній та державних органів уважного підходу до ризик-менеджменту, а також розвитку нових інструментів для захисту від шахрайства, волатильності та інших потенційних негативних наслідків.

Перспективи розвитку криптовалютного ринку залежать від багатьох факторів, серед яких правове регулювання, технологічний прогрес, рівень прийняття криптовалют споживачами та бізнесом. Незважаючи на існуючі виклики, потенціал криптовалют як інструменту для стимулювання економічного зростання, збільшення ефективності фінансових операцій та відкриття нових інвестиційних можливостей є величезним.

Враховуючи вище зазначене, можна зробити висновок, що криптовалютний сегмент в глобальному фінансовому ринку продовжуватиме свій розвиток, впливаючи на формування нових економічних відносин у світовій економіці. У майбутньому цей сегмент може стати однією з ключових складових глобальної фінансової системи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Глаких, О. Біткоїн та інші криптовалюти: ризики та перспективи використання в Україні. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2018-05/Glakh_bitcoin-34ba8.pdf
2. Несен О.В., Цірук К.А. Проблемні аспекти використання криптовалют в Україні та світі. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/5/170.pdf>
3. Криптовалюта в Україні та світі: регулювання, правовий статус та оподаткування. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://ukrainepravo.com/scientific-thought/legal_analyst/kryptovalyuta-v-ukrayini-ta-sviti-regulyuvannya-pravovyy-status-ta-opodatkuvannya/
4. В Україні відкрили перший bitcoin-автомат. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://hromadske.ua/posts/v-ukraini-vidkryly-pershyi-bitcoin-avtomat>
5. Лизунова О.М., Харламова О.В., Сарбаш Л.Д. Сутність криптовалюти та її прорив в економіці. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2017/28-2017/41.pdf>
6. Проект Закону України «Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні» 10.10.2017 No 7183-1. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62710
7. Carnes B. Ukraine Is Silently Leading A Digital Currency Revolution/ Ben Carnes // The Little Black Book of Billionaire Secrets. – MAR 20, 2017. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.forbes.com/sites/realspin/2017/03/20/ukraine-is-silently-leading-a-digital-currency-revolution/#26c49ac6465c>
8. Cryptocurrency Market Capitalizations // Telegram. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://coinmarketcap.com/>
9. Рынок криптовалют вырос в полтора раза с начала 2017 года. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://forklog.com/rynok-kriptoalyut-vyros-v-poltora-raza-s-nachala-2017-goda/>

- 10.Біткоїн Україна : Майданчик для спілкування та інформаційний центр щодо використання технологій блокчейн (біткоїн) та інших відкритих розподільчих протоколів в Україні. [Офіційний сайт]. – Режим доступу: <http://www.bitcoinua.org/theboard/>
- 11.Abramowicz, Michael, Cryptocurrency-Based Law (August 28, 2015). GWU Law School Public Law Research Paper 2015-9; GWU Legal Studies Research Paper No. 2015-9. – Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=2573788> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2573788>
- 12.Колдовський А.В. Проблемні аспекти теоретичного осмислення криптовалюти, як явища сучасної інформаційної економіки / Артем Колдовський, Катерина Чернега. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/handle/123456789/13905>
- 13.Krugman, Paul R., Currency Regimes, Capital Flows, and Crises (November 2014). IMF Economic Review, Vol. 62, Issue 4, pp. 470–493, 2014. – Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=2543659> or <http://dx.doi.org/10.1057/imfer.2014.9>
- 14.Лук'янов В.С. Зародження ринку криптовалюти в інформаційно-мережевій парадигмі / В.С. Лук'янов // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – № 8 (158). – С. 436–441.
- 15.Embassy of Bitcoin (Ukraine) / Посольство Біткоїн на Львівській площі (Київ) : Топ 5 криптовалют на начало 2017 г. – 15/03/2017 info CRYPTO WORLD. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <HTTP://WWW.EMBASSYOFBITCOIN.COM/%D1%82%D0%BE%D0%BF5%D0%BA%D1%80%D0%B8%D0%BF%D1%82%>
- 16.MacDonald, T.J. Blockchains and the Boundaries of Self-Organized Economies: Predictions for the Future of Banking [Electronic resource] / Trent J. MacDonald, Darcy Allen, Jason Potts // BANKING BEYOND BANKS & MONEY. – 2016. – Available at: <http://ssrn.com/abstract=2749514>
- 17.Barrdear J. The macroeconomics of central bank issued digital currencies [Electronic resource] / J. Barrdear, M. Kumhof // Bank of England. – 2016. –

Available

at:

<http://www.bankofengland.co.uk/research/Documents/workingpapers/2016/swp605.pdf>

- 18.Скромное обаяние биткоина: украинские реалии использования криптовалют. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://forbes.net.ua/opinions/1428255-skromnoe-obayanie-bitkoina-ukrainskie-realii-ispolzovaniya-kriptovalyut>
- 19.Криптовалюта: що це таке і які перспективи її поширення – думка експертів. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://groshi-v-kredit.org.ua/kriptovalyuta-scho-tse-take-i-yaki-perspektyvy-jiji-poshyrennya-dumka-ekspertiv.html>
- 20.Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 21.03.2014 року No 984_011. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011
- 21.Правовий режим криптовалют в Україні (Вікіпедія). URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9_%D1%80%D0%B5%D0%B6%D0%B8%D0%BC_%D0%BA%D1%80%D0%B8%D0%BF%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%8E%D1%82_%D0%B2_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96
- 22.Про віртуальні активи: Закон України від 17 лют. 2022 р. No 2074-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20/ed20220217#Text>
- 23.Скарбик П. Легалізація та правове регулювання криптовалют в Україні. URL: <https://itechua.com/other/2089295>
- 24.Fomina O., Moshkovska O., Avhustova O., Romashko O., Holovina D. (2019) Current aspects of the cryptocurrency recognition in Ukraine. Banks and Bank Systems, No 14 Issue No 2. DOI: [https://doi.org/10.21511/bbs.14\(2\).2019.18](https://doi.org/10.21511/bbs.14(2).2019.18)

25. Зашифровані мільярди, або Як держава перестала хвилюватись і полюбила криптовалюту – розслідування DOU. URL: <https://dou.ua/lenta/articles/crypto-in-ukraine/>
26. Як буде регулюватися ринок криптовалют в Україні: відповідь НБУ. URL: <https://news.finance.ua/ua/yak-bude-rehulyuvatysya-rynok-kryptovalyut-v-ukraini-vidpovid-nbu>
27. Борщ В. Ф. Правове регулювання обігу криптовалют: зарубіжний та вітчизняний досвід. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/87499/1/Borshch_kryptovaliuta.pdf
28. Поліщук Н. Ю. Перспективи застосування криптовалют в електроенергетиці України: зарубіжний досвід і вітчизняні здобутки. DOI: <https://doi.org/10.15407/econlaw.2019.02.064>
29. Серюга М. Криптовалюти та податки: як це влаштовано у світі та чого варто повчитися Україні. URL: <https://finance.ua/ua/goodtoknow/kryptovaluty-ta-podatky>
30. The 2023 Geography of Cryptocurrency Report. Chainalysis. 2023. 97 p. URL: <https://go.chainalysis.com/rs/503-FAP-074/images/The%202023%20Geography%20of%20Cryptocurrency%20Report.pdf>
31. Cryptocurrency Ownership Data. Triple-A. URL: <https://triple-a.io/crypto-ownership-data/>
32. Adrian T., Iyer T., Qureshi M. Crypto Prices Move More in Sync With Stocks, Posing New Risks. IMFBlog. 2022. January 11. URL: <https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2022/01/11/crypto-prices-move-more-in-sync-with-stocks-posing-new-risks>
33. Assessment of Risks to Financial Stability from Crypto-assets. The Financial Stability Board. 2022. 30 p. URL: <https://www.fsb.org/wp-content/uploads/P160222.pdf>
34. Updated Guidance for a Risk-Based Approach for Virtual Assets and Virtual Asset Service Providers. FATF. 2021. 111 p. URL: <https://www.fatf->

gafi.org/content/dam/fatf-gafi/guidance/Updated-Guidance-VA-VASP.pdf.core-download.inline.pdf

35. Lin K. Blockchain Mining Power and Market Quality in Cryptocurrency Trading. WFE Working Papers. 2023. No 5. 21 p. URL: <https://www.world-exchanges.org/storage/app/media/Crypto%20Mining%20and%20Market%20Quality.pdf>
36. Perkins-Southam T., Pearl D. Best Crypto Rewards Cards. Forbes. 2023. October. URL: <https://www.forbes.com/advisor/credit-cards/best/crypto-rewards/>
37. Central Bank Digital Currencies. BIS. 2018. 34 p. URL: <https://www.bis.org/cpmi/publ/d174.pdf>
38. Today's Central Bank Digital Currencies Status. CBDC Tracker. URL: <https://cbdctracker.org/>
39. Огінок Соломія Василівна кандидат економічних наук, доцент, Національний університет «Львівська політехніка», Економіка та суспільство. *Етапи розвитку криптовалют*. Випуск №35/2022

ДОДАТКИ

Завідувачу кафедри міжнародної економіки
КНЕУ ім. В.Гетьмана
д.е.н., професору Столярчук Я.М.
здобувача вищої освіти освітньо-професійної програми
«Міжнародна економіка», групи __402 з
ПІБ_Баранова Уляна Валеріївна
тел. _066-050-67-77
e-mail _grimm.ulzh@gmail.com

ЗАЯВА

Прошу Вашого дозволу на написання кваліфікаційної бакалаврської роботи за напрямом: Криптовалютний сегмент глобального фінансового ринку

Здобувач (ка) Баранова Уляна Валеріївна

(підпис)

(дата)

Тема: 259 «Криптовалютний сегмент глобального фінансового ринку»

Науковий(ва) керівник(ця): Доцент кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу,
кандидат економічних наук Іринчина Ірина Борисівна _____

(дата)

(Прізвище та ініціали, підпис)

Здобувач (ка):

Ім'я користувача: Міжнародної торгівлі і маркетингу Сандул Марія	ID перевірки: 1016275792
Дата перевірки: 23.05.2024 10:30:45 EEST	Тип перевірки: Doc vs Internet + Library
Дата звіту: 23.05.2024 10:38:35 EEST	ID користувача: 100005724

Назва документа: Баранова У.В. Криптовалютний сегмент глобального фінансового ринку	
Кількість сторінок: 56	Кількість слів: 12156
Кількість символів: 94588	Розмір файлу: 1.51 MB
ID файлу: 1016066998	

5.94%

Схожість

Найбільша схожість: 1.62% з джерелом з Бібліотеки (ID файлу: 1008026362)

4.69% Джерела з Інтернету	181	Сторінка 58
4.51% Джерела з Бібліотеки	273	Сторінка 60

0% Цитат

- Вилучення цитат вимкнено
- Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнено

0%

Вилучень

Немає вилучених джерел